

Kulturplan för Östergötland

2024–2027

Innehåll

Inledning	3
Om Östergötland	4
Ramverk	5
Diskrimineringsgrunder	7
Introduktion till tre strategiska mål	8
Strategiskt mål 1 – Breddat deltagande och ökad spridning	9
Scenkonst	10
Musik	12
Litteratur, Film	13
Bild och form, Hemslöjd	14
Kulturarv och museum	15
Kulturarv och arkiv, Bibliotek	16
Strategiskt mål 2 – Konstnärlig utveckling och ökad kvalitet	18
Scenkonst	19
Musik	20
Litteratur, Film	21
Bild och form, Hemslöjd	22
Strategiskt mål 3 – Ta tillvara kulturens kraft och värden i samhällsutvecklingen	23
Ett inkluderande Östergötland	23
Ett innovativt och attraktivt Östergötland	23
Ett grönare Östergötland	23
Kulturens betydelse för hälsa och välbefinnande	24
Livslångt lärande	24
Gestaltad livsmiljö	24
Kulturella och kreativa branscher (KKB)	25
Regionala resurser: verksamheter och arbetssätt	26
Verksamheter	26
Samverkan	30
Uppföljning och utvärdering	30
Efterord	31

Inledning

Östergötland har ett imponerande kulturliv. Här finns kulturarvets band till dåtiden. Här finns forskningens blick mot framtiden. Och, inte minst, här finns den alltid inspirerande samtiden full av kulturens livsförhöjande upplevelser och konstnärliga överraskningar.

Kulturens kraft är stark. Den influerar människor och den påverkar samhällens utveckling. Det finns få arenor som är lika intimt förknippade med demokrati och delaktighet som kulturen. Kulturens innehåll och teman är ofta existentiella, politiska och filosofiska. I kulturen kan vi ställa frågor, skapa alternativa världar, gestalta åsikter och pröva problemlösningar. Kulturens frihet och mångfald är demokratins frihet och mångfald. Här möts olika världar och värderingar. Det finns kraft i såväl olikhet som gemensamhet. Här testas och byggs samhörighet och tillit. Därför ska kulturen ges förutsättningar att vara en arena som främjar demokrati och inkludering.

Denna kulturplan är ett politiskt strategidokument. Politikens roll inom den offentliga kulturen är att skapa ramar och förutsättningar. Det är också viktigt att kulturen inte censureras eller används i politiska syften. Det finns gott om historiska exempel där kulturen blivit exkluderande och segregering. Principen om armlängds avstånd ligger till grund, som en garant för att konsten ska kunna vara fri till innehåll och uttryck. Region Östergötland har genom Regionutvecklingsnämnden och enheten för kultur inom, Regional utveckling, det stora privilegiet att vara med och utveckla och hålla samman Östergötlands kulturliv. Den här kulturplanen är en del i det arbetet. "Kulturplan för Östergötland 2024–2027" är ett underlag som Region Östergötland sammanställer för den nationella kulturpolitiska nivån. Här presenteras strategi, ambition, arbetssätt och prioriteringar inom den regionalt finansierade kultur som ingår i kultursamverkansmodellen. Men det är ambitionen att denna plan ska inspirera och samla aktörer i länet till utveckling av hela det östgötska kulturlivet.

Kulturplanen är framtagen i brett samråd och fördjupande dialog med länets tretton kommuner, kulturaktörer, konstnärer, idéburen sektor och civilsamhälle. Den här planen kan inte göra den breda dialogen full rättvisa, men den kan visa på ambitioner och viljor. Den kan visa på mål och strategier. Den kan tydliggöra samverkansmöjligheter. Och den kan förhoppningsvis visa på det östgötska kulturlivets utvecklingsmöjligheter för åren 2024–2027.

Abstraktionsnivån i ett dokument av det här slaget blir ofta hög. Konkreta insatser och mätbara målsättningar lyser gärna med sin frånvaro. Frågor som: Hur? och Hur mycket? får ofta stå tillbaka. Men det finns en tanke bakom detta. Denna plan ska öppna möjligheter och skapa förutsättningar utan att låsa in viljor, ambitioner och fantasi i för snäva politiska uppdrag. Det här är en plan för flera år, en riktningsskiss. Därför är innehållet strategiskt och övergripande. För den som vill följa arbetet med planen, och se hur den omsätts i verksamhet, rekommenderas kompletterande och konkretiserande dokument som Region Östergötlands kulturenhet och de regionala kulturverksamheterna tar fram årligen. I budgetar, verksamhetsplaner, regionala uppdrag och verksamhetsberättelser omsätts den här planens strategiska resonemang i konkret formulerad verksamhet. Där preciseras och fördjupas det som här kan synas kort beskrivet.

En kulturplan och dess genomförande kan aldrig vara fristående från omvärldens förutsättningar och begränsningar. covid-pandemin var en smärtsam påminnelse om detta. Allt som tidigare varit självklart förändrades plötsligt och radikalt, med långtgående verkningar för kultursektorn. Hela samhället måste ha beredskap för det oförutsedda vare sig det handlar om pandemier, krig, naturkatastrofer eller förändrade politiska förutsättningar. Detta gäller inte minst kultursektorn. För oavsett omvärldens förutsättningar vilar ett demokratiskt och civiliserat samhälle på ett rikt, fritt och tillgängligt kulturliv. Det är den här kulturplanens grundfundament. Och det är ett grundfundament i Region Östergötlands arbete för att utveckla kulturen och bygga Östergötland till ett ännu starkare kulturlän.

Om Östergötland

Östergötland är ett landskap med många ansikten. I norr och söder finns varierande skogsbygder. Slättens bördiga jordbruksmark breder ut sig däremellan. I väster ligger Vättern och i öster finns havet och Östersjökusten. Två stora städer, Norrköping och Linköping ligger på bara fyra mils avstånd från varandra. Sammanlagt har Östergötland 13 kommuner och en befolkning på cirka 470 000 personer.

Östergötland har en rik och fascinerande historia. Här finns kulturarv av betydande slag. Kulturarv som fångar stora delar av Sveriges framväxt. Här finns allt ifrån omistliga hällristningar och runstenar till avtryck från digitala pionjärer.

Östergötland är, geografiskt och ekonomiskt, allt mer en integrerad del av Östra Mellansverige. Med Stockholm som centrum är Östra Mellansverige Sveriges tillväxtmotor. Här bor cirka hälften av landets befolkning och nästan hälften av landets tillväxt skapas här.

Utbildningsnivån är hög i Östergötland. Inte minst tack vare Linköpings Universitet (LiU) som under många år varit ett viktigt nationellt, och internationellt, centrum för forskning och utbildning.

Östergötland har goda förutsättningar för en fortsatt positiv utveckling. Men står inför en rad utmaningar som, på många sätt, är liknande över hela Sverige. Segregationen ökar. En åldrande befolkning lämnar arbetsmarknaden och tar med sig kompetens och erfarenhet. Fler äldre betyder också att det ställs högre krav på vård och omsorg. Klimathot och miljöutmaningar tilltar. Digitalisering och globalisering ger oss nya möjligheter, men lämnar också människor utan digital kompetens utanför samhällsservice och gemensamma lösningar. De regionala förutsättningarna är ojämna. Möjligheter till boende, arbete, välfärd, service och kultur varierar stort mellan olika kommuner och platser i Östergötland.

Ramverk

Det finns ett ramverk som omgärdar den regionala kulturpolitiken och som bestämmer dess förutsättningar. Här samsas såväl internationell agenda som nationell kulturpolitik. Och här finns inte minst den regionala utvecklingspolitiken. Allt detta spelar in när det kommer till regional kulturutveckling. Möjligen kan det i detta avsnitt bli svårt att se konsten och kulturens viktigaste roll: att vara konst. Konstens egenvärde. Genom att vara fri bidrar konsten till samhällets utveckling och till skapandet av livskvalitet för Östergötlands invånare.

Globalt: Agenda 2030

Agenda 2030, med 17 globala mål för hållbar utveckling, antogs av FN och världens länder år 2015. Begreppet hållbar utveckling innefattar tre dimensioner av hållbarhet:

- social
- ekologisk
- ekonomisk.

Syftet är att lösa vår tids största utmaningar genom en global kraftsamling på alla samhällsnivåer. Agenda 2030 pekar på behovet av att växla upp hållbarhetsarbetet utifrån lokala förutsättningar och utmaningar, att arbeta för ökad helhetssyn och samverkan, och att investera i långsiktiga lösningar. En grundläggande princip är att ingen ska lämnas utanför. Agenda 2030 kan ses som ett ramverk och en gemensam plattform för olika samhällsaktörer att samlas kring för att tillsammans och utifrån sina respektive roller bidra till en hållbar utveckling såväl globalt som lokalt.

Målsättningarna i Agenda 2030 ligger till grund för det regionala utvecklingsarbete som Region Östergötland gör. Det gäller också på kulturens område. Det finns tydliga möjligheter för kulturen att bidra till uppfyllandet av många av målen i Agenda 2030, inte minst genom nytänkande och tvärsektorielt arbete.

Regionalt: Regional utvecklingspolitik

Kopplingen mellan globala mål och regionala insatser i Östergötland formuleras tydligt i dokumentet "Utvecklingsstrategi för Östergötland", som antogs 2021 och har fokus på Östergötlands utveckling fram till 2040. "Utvecklingsstrategi för Östergötland" är det centrala strategidokumentet när det kommer till regional utveckling och det bygger fundamentet som Region Östergötlands regionala utvecklingsinsatser vilar på, så även kulturen. Den kulturella verksamheten ska bidra till att uppnå målsättningarna i utvecklingsstrategin och ge människor i Östergötland en bättre livskvalitet.

De tre hållbarhetsdimensionerna i Agenda 2030 har i "Utvecklingsstrategi för Östergötland" blivit tre tydliga framtidsmål:

Agenda 2030	Utvecklingsstrategi för Östergötland
Social hållbarhet	Ett inkluderande Östergötland
Ekonomisk hållbarhet	Ett innovativt och attraktivt Östergötland
Ekologisk hållbarhet	Ett grönare Östergötland

Nationellt: Nationell kulturpolitik

De nationella kulturpolitiska målen är styrande för den nationella kulturpolitiken och vägledande för den regionala och kommunala nivån. Dessa mål är:

- Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund.
- Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet.
- Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska präglade samhällets utveckling.

För att uppnå målen ska kulturpolitiken:

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan
- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

Kultursamverkansmodellen infördes 2011. Östergötland anslöt 2012. Modellen flyttade makt från staten till regionerna. Huvudsyftet med modellen har varit att beslut ska flyttas närmare medborgarna. Den statliga medfinansieringen av regional kultur förändrades. Pengar som tidigare styrdes av staten blev nu regionens ansvar. Allt för att ge regionerna större möjlighet till prioriteringar, regional profilering och unika satsningar inom kulturen. Kultursamverkansmodellen bygger, som det låter, på samverkan. Den syftar till dialog. Främst mellan den statliga, regionala och kommunala arenan men också mellan det offentliga och det fria kulturlivet, civilsamhälle och kulturlivets andra aktörer.

”Kulturplan Region Östergötland 2024–2027” har tagits fram inom ramarna för Kultursamverkansmodellen. Ett omfattande dialogarbete ligger till grund för planens innehåll. Kulturplanen kan ha flera syften. Men främst ska den tydliggöra Östergötlands utvecklingsambitioner på kulturområdet. Och utifrån det ligger den sedan till grund för en dialog mellan Region Östergötland och staten om de statliga medel som tilldelas Östergötlands kulturverksamheter.

Staten har i kultursamverkansmodellen pekat ut följande huvudområden:

- Professionell teater-, dans-, och musikverksamhet.
- Museiverksamhet och museernas kulturmiljöarbete.
- Biblioteksverksamhet och läs- och litteraturfrämjande verksamhet.
- Professionell bild- och formverksamhet.
- Regional enskild arkivverksamhet.
- Filmkulturell verksamhet.
- Främjande av hemslöjd.

Diskrimineringsgrunder

Alla ska ha samma rätt till att skapa och uppleva kultur. Diskrimineringslagstiftningen ligger som grund för skrivningarna i denna kulturplan, och inte minst, för det praktiska arbetet med att omsätta planen i verksamhet. I diskrimineringslagen anges följande diskrimineringsgrunder:

- kön, könsöverskridande identitet eller uttryck
- etnisk tillhörighet
- sexuell läggning
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionsnedsättning
- ålder.

I det inkluderande kulturutvecklingsarbetet finns det all anledning att även se till:

- geografi
- socioekonomi.

Dessa två faktorer har i forskning visat sig vara tydligt segregrande på kulturområdet. Därför är de viktiga att ta hänsyn till för att nå framgång i inkluderingsarbetet, och för att skapa ett verkligt breddande av deltagandet i kulturlivet i Östergötland

Kön, könsöverskridande identitet eller uttryck

Oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck ska det finnas naturlig plats och utrymme i Östergötlands kulturliv. Olika könserfarenheter ska tas tillvara och unika historier ska beredas utrymme och få plats att berättas.

Etnisk tillhörighet

Kulturarv av olika ursprung ska värnas. Genom att olika etniska tillhörigheter och kulturella uttryck möts uppstår nya spännande kulturformer och uttryck, det är ett av de sätt kulturen alltid har utvecklats på. Det ska finnas gott om plats för människor med olika etnisk och kulturell bakgrund i Östergötlands kulturliv.

Sexuell läggning

Samlingsbegreppet HBTQI är förkortning för homosexuella, bisexuella, transpersoner, queerpersoner och intersexpersoner. Begreppet används i beskrivning av vilka personer som riskerar att mötas av fördomar och diskrimineras för sin sexuella läggning. HBTQI-personer är en viktig del av länets kulturliv. Och här finns livserfarenheter och berättelser att ta tillvara på i skapandet och bibehållandet av ett inkluderande och öppet samhälle.

Religion eller annan trosuppfattning

Människor från olika religioner och med olika trosuppfattningar är en tillgång för kulturlivet. I kulturen ställs existentiella frågor och där provar vi våra föreställningar och värderingar. Olika religioner och trosuppfattningar är berikande och viktiga i utvecklingen av kulturlivet.

Funktionsnedsättning

Den nationella funktionshinderspolitiken har tydlig målsättningen att: ”uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund”.

Region Östergötland arbetar målmedvetet och kontinuerligt med att skapa bättre förutsättningar för personer med funktionsnedsättning att vara delaktiga i kulturlivet, såväl som publik som skapande konstnärer. Fysiska hinder ska undanröjas och anpassningar göras. Fortsatt utveckling av digitala hjälpmedel och lösningar ska prioriteras för att ge fler tillgång till kvalitativa kulturupplevelser. Arbetet med tillgänglighet görs bäst i nära samverkan med funktionshinderorganisationerna.

Ålder

Barn och unga är en extra viktig målgrupp. FN:s konvention om barnets rättigheter (Barnkonventionen) är svensk lag och i artikel 31 slås det fast att alla barn ska ha rätt att uppleva och skapa kultur. Region Östergötland formar strategier och insatser utifrån barnrättslagen och barns rättigheter, förutsättningar och behov. Barnrättsperspektivet ska alltid finnas med, och inkluderas på bästa sätt i uppdrag, strategier och i insatser.

Äldre personer ska leva ett värdigt liv, känna välbefinnande och ha en aktiv och meningsfull tillvaro i gemenskap med andra. Sedan flera år tillbaka har Region Östergötland fokuserat extra på att de äldre som själva har svårt att nå kulturen, ändå ska nås av kultur. Region Östergötland samverkar nära med länets kommuner för att tillgängliggöra kulturen där äldre vistas och bor. Kultur bidrar till livsglädje och hälsa hos de äldre.

Geografi

De geografiska förutsättningarna för att skapa och ta del av kulturen är beroende av bostadsort. Region Östergötland verkar för att kulturen ska leva i hela länet. Geografiska skillnader ska utjämnas så långt det går. Det stora utbudet är knutet till de större städernas centrum. Turnéer och uppsökande verksamhet är bra sätt för kulturen att nå ut i länets alla delar. Bra kommunikationer ger förutsättningar för människor att resa i länet för att skapa och ta del av kultur. Här är en väl fungerande och tillgänglig kollektivtrafik helt avgörande.

Socioekonomi

Det är tydligt att socioekonomisk status länge har varit en bestämmande faktor när det kommer till deltagande i det offentliga kulturlivet. Region Östergötland arbetar strategiskt och långsiktigt för att detta ska förändras. Kulturlivet ska vara inkluderande och öppet. Alla ska känna att de har möjlighet att delta på lika villkor. Socioekonomiska faktorer ska inte vara sorterande på kulturens område. Östergötland ska vara ett jämlikt kulturlän.

Introduktion till tre strategiska mål

Kulturpolitikens huvuduppgifter är att göra det möjligt att skapa och uppleva kultur. Dessa uppgifter formar den här planens två första strategiska mål. Det tredje målet handlar om att, i samspel med andra samhällssektorer, ta tillvara och utveckla de värden som kulturen skapar. Politikens roll är alltid att ge förutsättningar utan att styra innehåll eller de konstnärliga uttrycken. Därför värnas konstens egenvärde och de konstnärligt utvecklande insatserna sker alltid med en armlängds avstånd mellan politik och konstnärer. Detsamma gäller för de verksamheter som verkar inom biblioteks- och kulturarvssektorn.

De tre målen nedan ska vara ledande i Region Östergötlands kulturutvecklingsarbete och bidra till att öka invånarnas livskvalitet. Ett rikt och inkluderande kulturliv gör Östergötland till en bättre plats att leva och verka på.

1

Strategiskt mål 1 Breddat deltagande och ökad spridning

Region Östergötlands mål är att mångfalden ska öka. Fler kulturskapare, med olika bakgrund och erfarenheter, ska ta plats i kulturlivet. Region Östergötlands kultursyn är bred och inkluderande och då skapas utrymme för konstnärliga uttryck som uppstår när samhället utvecklas och traditioner möts. Publiken ska bli större och diversifieras. Bibliotek, arkiv och museum ska fortsätta utvecklas som relevanta och demokratiskt viktiga institutioner. Vissa målgrupper kan komma att prioriteras i arbetet för att fler ska skapa och möta kulturen. Då kan fler känna att konsten ger näring i livet.

2

Strategiskt mål 2 Konstnärlig utveckling och ökad kvalitet

Region Östergötlands mål är att stötta och ge möjligheter för konstnärer, inom alla konstuttryck, att utvecklas. Östergötlands konstnärer ska ha förutsättningar att nå sin fulla potential. Kvalitet ska värnas och vara ledande i det stöttande arbetet. Region Östergötland vill se en mångfald av konstnärliga uttryck och genrer.

3

Strategiskt mål 3 Ta tillvara kulturens kraft och värden i samhällsutvecklingen

Det finns värden i kulturen som ligger utanför kärnan i det kulturpolitiska uppdraget. Värden som är viktiga för demokratin och samhällsbygget i stort. Dessa värden ligger ofta i skärningspunkten mellan kulturpolitiken och andra politikområden. Region Östergötland arbetar för att ta tillvara kulturen som en kraft för demokrati, ekonomi, företagande, utbildning, integration, jämställdhet, jämlikhet hälsa och samhällsplanering med mera.

STRATEGISKT MÅL 1

Breddat deltagande och ökad spridning

En av kulturpolitikens viktigaste uppgifter är att möjliggöra för olika idéer och berättelser att ta plats. Kulturpolitiken ska se till att konsten är en plats öppen för alla erfarenheter och perspektiv. Konsten vitaliseras genom att skapandet breddas och genom att nya grupper och individer tar plats på scener, i filmer, i böcker, på gallerier och museer. Så ökar också synligheten och förståelsen för varandra i det demokratiska samhället.

Kulturuttrycken är inte statiska. Uttryckssätt uppstår och kulturvärlden breddas. Synen på kulturarvets innehåll förändras över tid. Det är viktigt att Region Östergötland har beredskap att bredda sitt arbete med den naturliga kulturutvecklingen i samhället. Det finns exempelvis anledning att se på hur spelkulturen utvecklas och hur den skulle kunna beredas plats inom det kulturpolitiska ramverket i Östergötland. Spelkulturen, både i digital och fysisk form, utgör utan tvekan en stor del av inte minst barn och ungdomars fritid. Spelkulturen har en stor kulturell potential, dels genom att inkludera många kulturuttryck och dels genom att bidra till vidgade sociala sammanhang. Region Östergötland bör fortsatt arbeta med att fördjupa kunskapen om spelkulturens förutsättningar och se på hur samverkan kan ske med andra kulturuttryck.

Publik- och kulturvaneundersökningar är vanligt förekommande på kulturområdet. Resultaten kan skilja i detaljer och förändras över tid. Men de tydligaste mönstren består. Undersökningar och forskning slår fast att kulturvanor är beroende av olika bakgrundsfaktorer. Det finns tydliga skillnader i kulturkonsumtion mellan olika grupper, och avgörande är kön, socioekonomi

och geografi. Region Östergötlands utveckling av kulturlivet syftar till att sådana skillnader ska undanröjas. Publiken ska nås bortom tidigare murar och hinder. Breddat deltagande och ökad spridning är bra för såväl konst som samhälle. För att åstadkomma detta krävs kontinuerlig omvärldsanalys, kompetensutveckling, målsättningar och uppföljning. I Region Östergötlands ”Hållbarhetsprogram 2023–2030” är jämlikhet och jämställdhet extra prioriterat. Målet är att resurser som fördelas och insatser som görs, av Region Östergötland, ska ge jämlikt och jämställt resultat för invånare i länet. Detta mål prioriteras även på kulturens område.

Minoritetslagen anger att de nationella minoritetsspråken ska skyddas och främjas. De nationella minoriteterna ska ges möjlighet att behålla och utveckla sin kultur i Sverige. Förvaltningsmyndigheter är skyldiga att informera om minoriteternas rättigheter och ge dem inflytande i egna frågor. Barn och ungas utveckling av kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket ska främjas särskilt. Lagen omfattar sverigefinnar, judar, tornedalingar, romer och urfolket samer. De fem erkända nationella minoritetsspråken är: finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska. Lagen ligger till grund för insatser inom området för såväl kommunerna i länet som Region Östergötland. I Östergötland är Finspång, Motala och Norrköping finskt förvaltningsområde. Region Östergötland lägger extra fokus på stöd och insatser för kultur kopplat till den finska minoriteten.

Breddat deltagande och ökad spridning: Konst och Kulturområden

Scenkonst – Teater

Teater är en viktig arena för möten mellan människor. Konstformen ger möjlighet till möten och utveckling på ett personligt, konstnärligt och ett samhälleligt plan. Teaterkonsten sker på ett direkt sätt. Publik och konstnärer möts i samma rum och det sker här och nu, mitt i tid och rum.

I Östergötland finns det ett brett spektrum av teaterskapare, ett stort teaterliv med såväl bredd som spets. Här finns två institutioner med regionala teateruppdrag, Östgötateatern med ung scen/öst, samt Shakespearefabriken i Vadstena. Genom hög kvalitet och varierande utbud utmanar, roar och breddar de teaterpubliken i länet. Här finns högprofilerade fria teatrar som ofta turnerar i länet och publiken är framför allt barn och unga. Föreningar, folkhögskolor, kommunala kulturskolor och studieförbund ger möjlighet för den som själv vill spela teater. Föreningslivet och de ideella krafterna är viktiga resurser och de erbjuder allt från berättelser sprungna ur den nära hembygden till världsdramatik och nyskrivna verk.

Samverkan mellan professionella och amatörer är viktigt för Östergötlands teaterutveckling. Genom att ge föreställningar på platser som inte från början är avsedda för teater kan nya publikgrupper nås. En spelplats skapas i den stund en berättelse eller ett skådespel utspelar sig där. Nya, spännande och mer okonventionella scenrum kan göra att teatern når ut i större grad. Många arrangörer arbetar ideellt och deras roll för att teaterupplevelser ska finnas i hela Östergötland är oerhört viktig. Det finns lokala, regionala och nationella strukturer som gör att professionell teater kan nå ut i hela länet och kan upplevas även utanför de stora tätorterna. I den strukturen är de lokala arrangörerna helt avgörande. Därför är arrangörsutveckling viktigt. Riksteatern Östergötland har ett uppdrag att utveckla arrangörerna i länet bland annat genom kompetensutvecklingsinsatser och genom att skapa ökad samverkan arrangörer emellan.

Teater är ett av scenkonstuttrycken och genom mer samverkan över konstuttryckens gränser skapas nya sätt att se på teater. Teatern behöver hela tiden förnya sitt uttryck och hitta nya berättelser. Ett sätt att nå dit är att skapa samarbeten mellan olika scenkonstuttryck och med andra konstuttryck. Region Östergötland ser gärna fler sådana samarbeten. Den östgötska teaterscenen ska vara en plats för kreativitet och sökande.

Scenkonst – Dans

Dansområdet är stort i Östergötland och här finns starka danstraditioner. Det finns många dansare i föreningar, dansskolor, kulturskolor, studieförbund, folkhögskolor, gymnasier, högstadier och på fritidsgårdar. Det finns inte någon professionell dansinstitution i länet men sedan 2012 finns den regionala plattformen Dans i Öst, driven av Region Östergötland. Uppdraget är att vara med och skapa en stadig och stark grund för den professionella dansen, samt att arbeta brett och främjande för att hela danslivet i Östergötland ska stärkas.

I dagsläget finns en eftergymnasial och yrkesförberedande dansutbildning på Lunnevals folkhögskola, ett gymnasium i länet har ett program med dansinriktning och ett fåtal 7–9 skolor i länet erbjuder dansprofil. Tidigare fanns många fler, både gymnasier och högstadier, som erbjöd dansprofiler men många av dessa har lagts ner. Med detta har en del av återväxten på dansområdet försvunnit. Det leder även på sikt till att återväxten av nya danskonstnärer avtar, och dansens ekosystem av amatörer, talanger och professionella hotas på lång sikt. Dansintresset är fortsatt stort bland barn och unga. Det är viktigt att fånga upp detta intresse och att låta de unga möta dansen såväl som utövare som publik. Dans i Öst verkar främjande, på många sätt och tillsammans med andra aktörer, för att ta tillvara på det intresset.

Östergötland ska fortsätta att utveckla en infrastruktur för dans. Scener, studios och träningslokaler ska finnas på plats i hela länet. Dans i Öst stöttar och utvecklar arrangörer av danskonst och performance i Östergötland. Finansiellt produktionsstöd och resurser från såväl den offentliga som den privata sektorn krävs för att konstnärliga dansinitiativ ska få flygkraft. *Communitydans* är en bra metod för att erbjuda alla, vana som ovana, en möjlighet att uttrycka sig med dans. Under professionell ledning bjuds invånarna in till att skapa dans och vara delaktiga i den konstnärliga processen. Denna metod gör att dansen öppnar upp och blir mer inkluderande. Nya grupper möter dans och fler genrer får plats. Dansuttryck från olika kulturer möts och korsbefruktar varandra. Konstnärsresidens är en annan viktig metod för att utveckla dansområdet. Det kan vara residens för enbart dansare eller residens där konstnärer möts över kulturuttryckens gränser. Dans i Öst ska arbeta för fler dansresidens i länet. Internationella utbyten har bidragit till att östgötska dansare fått spännande nya möten och kontakter.

Scenkonst – Cirkus

Cirkus är en gränsöverskridande och inkluderande scenkonstnärlig uttrycksform som växer kraftfullt över hela landet. Sedan 2022 finns ett uppdrag på Region Östergötland att ta ett ansvar cirkusens utveckling i Östergötland. Cirkuskonsten är visuell och fysisk, spränger språkliga barriärer, har ett brett tilltal och skapar samtidigt något nytt och spännande. Detta ger konstformen en unik möjlighet att nå fram till mottagare och locka en, för kulturen, ny publik. Det skapar också stora möjligheter till samarbeten och utveckling tillsammans med andra konstformer.

I länet bor och verkar flera professionella cirkuskonstnärer, de är kreativa nav i cirkusens ekosystem genom att vara inspiratörer, förebilder och i vissa fall pedagoger för barn och unga. I cirkusträningen finns en naturlig mötesplats mellan professionella och amatörer varför en bred representation är viktig. Cirkusträning för barn och unga har länge funnits i framför allt Norrköping men under de senaste årens regionala satsningar har konstformen tagit steg framåt i hela länet. Cirkusskolorna är föreningsdrivna och riktar sig främst till barn och unga. Däremot är det ingen av Östergötlands kulturskolor som, när denna plan skrivs, erbjuder cirkus som uttrycksform. Region Östergötland arbetar, tillsammans med andra aktörer, för att främja återväxten av cirkuskonstnärer.

Då cirkus är ett relativt nytt konstområde har det fortfarande svaga strukturer. Stödfunktioner och samverkan måste fortsätta

att utvecklas. Cirkusen har mycket stor potential att nå nya målgrupper, och en bred publik i Östergötland då den kan dyka upp på både traditionella och oväntade platser. Det råder dock brist på ändamålsenliga och tillgängliga lokaler, samtidigt som arrangörer och kommuner saknar erfarenhet av att arrangera cirkusevenemang. Därför är kunskapspridning, erfarenhetsutbyten, samarbeten och utbildning oerhört viktigt för att cirkusen ska ta stora kliv framåt. Något som Region Östergötland arbetar långsiktigt med.

Region Östergötland ska inom området scenkonst

- verka för att arrangörer och producenter inom scenkonst ska få kompetensutveckling, stöd och nätverk
- tillsammans med kommuner, arrangörer och aktörer identifiera och skapa nya spelplatser för scenkonst
- skapa förutsättningar för barn och unga att uppleva scenkonst i Östergötland
- öppna upp scenkonstområdet för flera olika uttryck och samarbeten med andra konstområden
- nå ut med scenkonst till en större mångfald av invånare
- sträva efter god representativitet inom scenkonsten.

Musik

Musiklivet är starkt i Östergötland. Här finns förstklassiga regionala musikinstitutioner: Östgötamusiken, som har det regionala musikuppdraget och Norrköpings Symfoniorkester, med ett regionalt orkesteruppdrag. Dessa har i uppdrag att kontinuerligt öka delaktighet och öka spridningen av musik i länet. Här finns också fristående professionella musiker av högsta kvalitet inom alla musikstilar och genrer. Och utanför den professionella arenan sjuder det av musikaliskt liv.

Det finns behov av att bredda stöd och fokus inom främjandet av musiklivet. Detta för att skapa större variation i utbud och ge alla genrer möjligheter att nå full potential. Populärmusiken och alla dess uttryck har stor utvecklingsmöjlighet. Här har gamla affärsmodeller rasat samman och det finns behov av insatser genom det offentliga på nya sätt. Det finns anledning att Region Östergötland ser över sitt ansvar här.

Östergötland har en lång och stark blåsmusiktradition. Likaså är körtraditionen stark och körlivet är imponerande såväl till storlek som till kvalitet. Dessa ska värnas. Konsertarrangörer, föreningar, institutioner och kulturskolor är alla viktiga aktörer att stötta för att ytterligare lyfta och utveckla körlivet och blåsmusiken.

Region Östergötland arbetar för ökade konsertmöjligheter genom att skapa goda lokala musikförutsättningar i hela länet. En starkt infrastruktur av scener, replokaler och stöd behövs. En god samordning av scener och arrangörer är nödvändig. Arrangörsutveckling ska ske kontinuerligt. Det är också viktigt att representativiteten inom musiklivet ökar, nya grupper ska hitta plats på scen och i publiken. För att länets invånare ska få möta livemusik och musiker ska få arbetstillfällen krävs stöttning av musikarrangörer inom olika genrer.

Studieförbund, folkhögskolor, gymnasieutbildningar och kommunala kulturskolor har nyckelroller när det kommer till den musikaliska återväxten. Dessa aktörer ger unga musiker möjlighet att växa och är, alla, centrala i utvecklingen av östgötska musiktalanger. En viktig del i det arbetet är att unga får samverka med, och lära av, professionella musiker och här har de regionala institutionerna viktiga roller. Grunden för morgondagens musikliv läggs idag.

Region Östergötland ska inom området musik

- stötta musikarrangörer inom olika genrer genom kompetensutveckling, bidrag och nätverksarbete
- tillsammans med kommuner, arrangörer, aktörer visa på viktiga platser både att skapa och uppleva musik
- arbeta för fler samarbeten mellan flera olika uttryck och samarbeten med andra konstområden
- sträva efter att musiklivet breddas genom representativitet inom musikgenrer.

Litteratur

Region Östergötland vill möjliggöra för fler att möta litteratur och att uttrycka sig i litterär form. Det ska skapas goda förutsättningar för att verka som författare i Östergötland. Det ska finnas mötesplatser och arenor för litterära samtal och workshops. Invånarna ska enkelt kunna nå och delta i ett stort och mångfacetterat utbud.

Att främja ett brett urval av scener, där det finns möjlighet för läsare och publik att möta författare är av stor betydelse. Likaså att etablera en stark litterär miljö, där den som vill uttrycka sig i skrift har möjlighet att utveckla sitt skapande. Här är biblioteken viktiga platser. Region Östergötland ser att det finns möjlighet att genom digitala lösningar synliggöra författarskap och litterära miljöer. På så sätt kan fler upptäcka litteraturen. Det kan ge invånarna tillgång till viktiga delar av kulturarvet och nya spännande läsoplevelser.

Svenska PEN arbetar för vänskapliga förbindelser mellan internationella författare. ICORN (International Cities of Refuge Network) verkar för att förföljda konstnärer ska få skydd. Linköpings kommun och Norrköpings kommun tar emot fristadsförfattare. Dessa författare har en speciell kunskap om förtryck och flykt och deras erfarenheter och författarskap behöver uppmärksammas och stödjas.

Region Östergötland ska inom området litteratur

- främja ett brett urval av litterära scener/mötesplatser
- profilera Östergötland som litterärt landskap genom att synliggöra författarskap, verk och litterära platser
- vara med och skapa goda förutsättningar för att tillgängliggöra litteraturen
- belysa och stödja ICORN och kommunernas arbete med fristadsförfattare
- lyfta litteraturen som konstform genom att arbeta för all litteratur, både för barn och vuxna, oavsett genre, språk och format.

Film

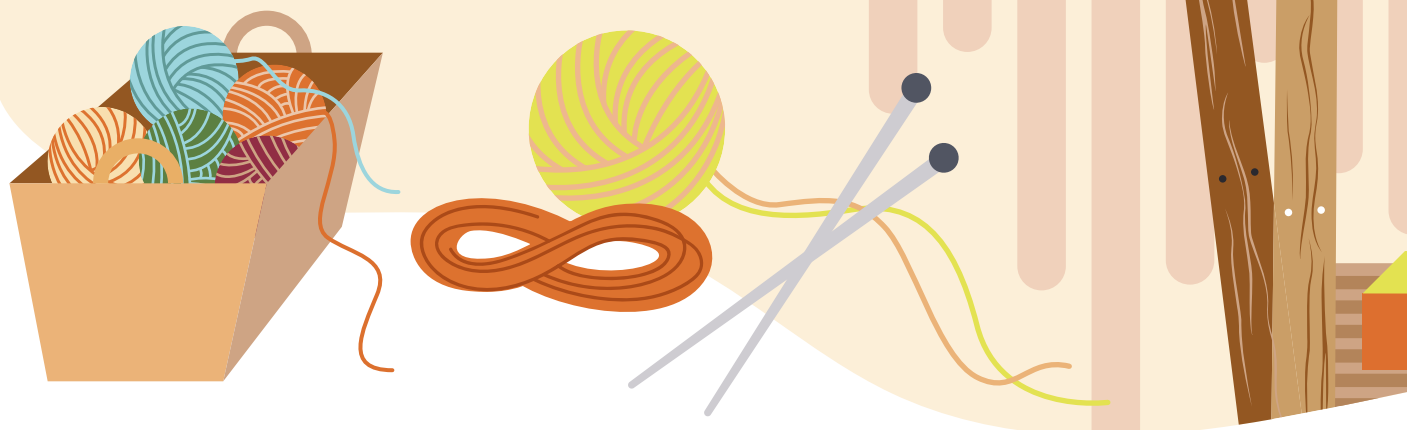
Region Östergötland främjar under namnet Film i Öst en bred filmutveckling i Östergötland. Film i Öst arbetar strategiskt och operativt inom området filmkulturell verksamhet, tyngdpunkten ligger på produktion, visning och pedagogik. Målet är att skapa ett vitalt och inkluderande filmliv i Östergötland. Det är viktigt för filmområdet att de Östgötska kommunerna etablerar en hållbar och långsiktig infrastruktur för filmen. Här behövs resurser anpassade efter filmens förutsättningar. Extra fokus ligger på barn och unga. Skola och kulturskola är viktiga lokala institutioner för att alla barn och unga ska möta filmupplevelser av olika slag och för att barnen ska ges möjlighet att prova på filmskapande.

I arbetet med filmare ligger fokus främst på talangutveckling. Fokus är att ge fler möjligheter att bli yrkesverksamma filmare. Film i Öst söker nya historier som behöver berättas. Alla grupper och erfarenheter ska ha en plats inom filmskapandet. Då skapas ett vitalt och växande filmnät.

Östergötlands invånare ska ha tillgång till en bred uppsättning filmgenrer och utbudet av kvalitetsfilm är viktigt. Film i Öst ska stötta och arbeta tillsammans med de aktörer som skapar filmupplevelser. Här är biograferna centrala. 11 av 13 östgötska kommuner har biografier idag, dessa ska värnas och utvecklas.

Region Östergötland ska inom området film

- skapa en långsiktig infrastruktur för filmen
- ge barn möjlighet till filmupplevelser och filmskapande i skola och på fritid
- utveckla det film pedagogiska arbetet
- utveckla nya filmtalanger med unika berättelser och erfarenheter
- möjliggöra starka filmupplevelser på många arenor
- arbeta för utveckling av länets biografier.

Bild och form

Region Östergötland arbetar för att alla, oavsett bakgrund och förutsättningar, ska kunna ta del av den rika bild- och formkonst som finns i länet. Östergötland har många viktiga konstinstitutioner, såväl kommunala som fristående. De regionala uppdragen på konstområdet har Rejmyre Art Lab och Östergötlands Museum. Länskonstkonstkonstnärers uppdrag är att brett främja utvecklingen på bild- och formområdet i Östergötland.

Delaktigheten i konstområdet behöver säkerställas redan i skolan. Barn och unga ska erbjudas en god tillgång till såväl eget utövande som möten med professionella konstnärers arbeten.

Arrangörer av utställningsverksamhet behöver stärkas och utvecklas, både genom ekonomiska stöd och kompetensutvecklande insatser. Region Östergötland arbetar för en god och långsiktig tillgång till utställningsplatser i hela regionen, såväl i de större tätorterna som på landsbygden. Kommunerna är viktiga möjliggörare på bild- och formområdet. De finns nära sina lokala aktörer och är i många fall själva arrangörer. Region Östergötland ska samverka med kommunerna för att bredda publikintresse och för att ge fler konstnärer möjlighet att nå ut. Samverkan ger möjlighet att anpassa insatser efter lokala förutsättningar. Kommunerna är huvudmän för såväl skola som kulturskola, och här behövs en kontinuerlig dialog om hur de estetiska ämnena kan utvecklas och stärkas långsiktigt.

Region Östergötland ska inom området bild och form

- verka för en mångfald inom bild- och formområdets publik
- verka för en mångfald av uttryck och representativitet inom bild- och formområdet
- främja förutsättningarna för en bredd av utställningsplatser med god geografisk spridning
- stärka bild- och formarrangörers förutsättningar genom att främja samverkan, tillgängliggöra bidrag och erbjuda kompetensutveckling
- verka för samarbeten med andra konstområden.

Hemslöjd

Inom slöjdområdet värnas kulturarv och traditioner. Men samtidigt som slöjden bär vår historia är den en vital del av vår samtid. Den lär oss kontinuerligt om material, hantverk, form och återvinning. Den utvecklas ständigt och hittar nya sammanhang och uttryck.

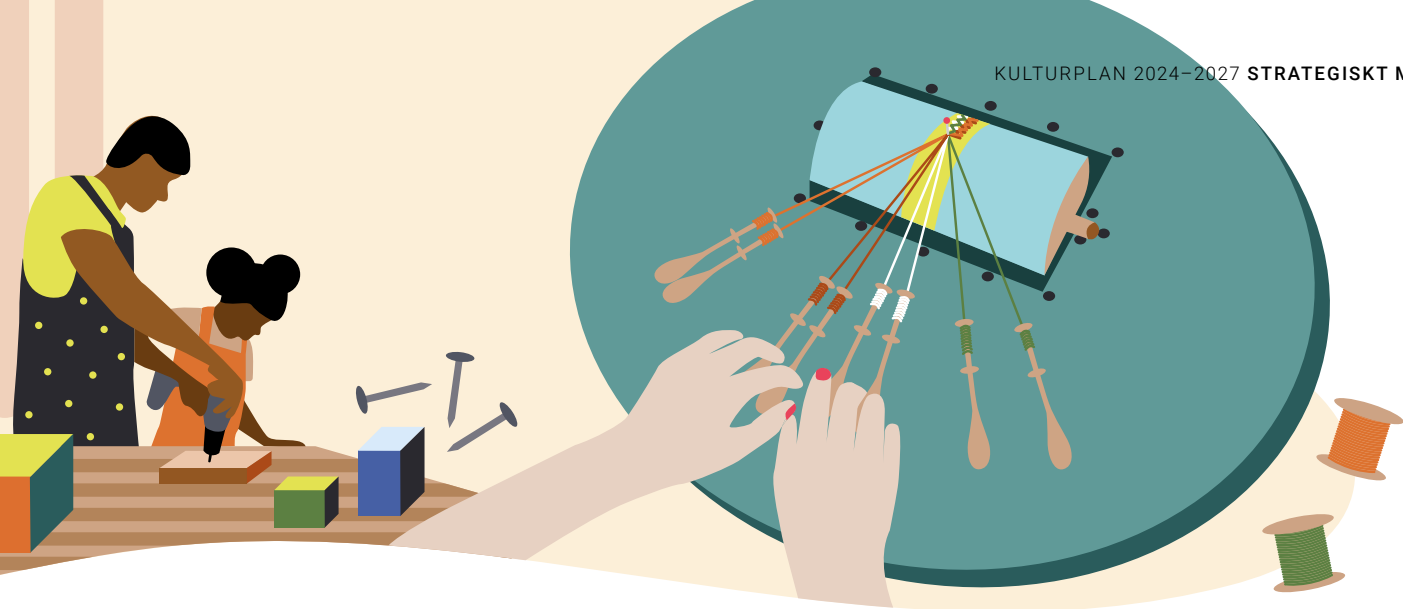
Föreningen Hemslöjden i Östergötland har ett regionalt uppdrag att via slöjkdonsulenter främja och utveckla hemslöjden i hela länet. Arbetet med att bredda intresset för slöjd och nå nya målgrupper är prioriterat. Alla, oavsett bakgrund eller förutsättningar, ska kunna ta del av slöjd, både som publik och som utövare. Sverige är ett av få länder som har slöjdundervisning i skolan, vilket medför låga insteg i området och ett stort grundintresse hos en bred målgrupp.

Slöjden är global och binds inte av språk. Därför är den ett utmärkt sätt att mötas över språkliga barriärer. Hemslöjden i Östergötland arbetar för att det ska vara en större mångfald av såväl ledare som deltagare i kurser och verksamheter. Detta ger förutsättningar för att inkludera nya perspektiv och praktiker. Målet är att i större utsträckning nå de hantverkare som är inflyttade från andra länder, och som representerar viktiga kunskaper och perspektiv. Detta kan ge spännande möten och nätverk där nya samarbeten och nya tekniker kan uppstå.

För att tillgängliggöra slöjden för en bred publik behövs en god tillgång till utställningsplatser över hela regionen, såväl i de större tätorterna som på landsbygden. Arrangörer av utställningsverksamhet behöver stärkas och utvecklas, både genom ekonomiska stöd och kompetensutvecklande insatser. Vikten av nya och alternativa arenor är av betydelse för att kunna presentera utställningar i nya sammanhang. Då kan ny publik möta slöjd och hantverk på sitt sätt.

Region Östergötland ska inom området hemslöjd

- i samverkan med kommunerna främja förutsättningarna för en bredd av utställningsplatser med god geografisk spridning
- stärka slöjdarrangörers förutsättningar genom att främja samverkan, samarbeten
- verka för slöjdarrangörers kompetensutveckling
- verka för en mångfald av uttryck och representation inom slöjdområdet
- sänka trösklar genom att tillgängliggöra slöjdområdet på relevanta platser för nya målgrupper
- verka för en mångfald inom slöjdområdets publik.

Kulturarv och museum

Kulturarvet är ofantligt stort då det omfattar alla materiella och immateriella uttryck av mänsklig aktivitet genom alla tider. Kulturmiljöer är alla de avtryck som är synliga i den fysiska miljön. Med dessa utgångspunkter är det viktigt att sortera. Vad ska bevaras mellan generationer, hur ska det uttolkas och gestaltas? Hur ska det tillgängliggöras för invånarna? Kulturarv och kulturmiljöer utgör det kollektiva minnet och är av betydelse för samhällets utveckling och vår demokrati.

Kulturarvet är inte statiskt utan befinner sig i ständig rörelse. Kulturarvet inkluderar olika värderingar och betydelse vid olika tillfällen över tid. Det gör också att kulturarvet omfattar medvetna val: vad vill samhället minnas och glömma?

Region Östergötland verkar för ett inkluderande kulturarv. Alla grupper och invånare ska nå kulturarvet och kunna påverka dess inriktning och innehåll. Barn och unga är extra viktiga. Här är skolan i centrum. Historieämnet har en given koppling till museer och arkiv, men även andra ämnen ska ha ett historiskt perspektiv i undervisningen. Det finns en pedagogisk kraft i de östgötska kulturmiljöerna och länets kulturarv. Det är viktigt att riva geografiska hinder och utjämna elevernas möjligheter att ta del av olika typer av kulturarv, såväl lokalt som regionalt.

Kulturarvsområdet regleras av särskild lagstiftning i form av museilagen, arkivlagen och kulturmiljölagen. Dessa styr och bildar ramverket för de insatser som görs i länet. Länsstyrelsen beslutar om tillstånd att förändra skyddade kulturmiljöer och om bidrag för att vårda och utveckla dessa. Riksantikvarieämbetet är den nationella kulturarvsmyndigheten som, i samverkan med en rad aktörer, skapar förutsättningar för att målen för kulturpolitiken och det statliga kulturmiljöarbetet uppfylls. Myndigheten har initierat ett långsiktigt arbete, för att i bred dialog med kulturarvets aktörer, ta fram en nationell strategi för det digitala kulturarvet. Detta är en viktig fråga för olika aktörer på lokal och regional nivå.

En central del av alla allmänna museers huvuduppgift är att förvalta och tillgängliggöra sina samlingar på ett professionellt och trovärdigt sätt. Samlingsförvaltning omfattar att aktivt utveckla och dokumentera samlingarna, och samtidigt göra insatser för att använda och bevara samlingarna över tid.

Alla kommuner i Östergötland arbetar brett med sitt kulturarv. Dels utifrån bevarandevärden, men också som en viktig del av den lokala identiteten. Det finns stora möjligheter och vinster i att koppla det lokala kulturarvet till sådant som platsutveckling, evenemang, kulturturism och bebyggelse. Många av länets kommuner baserar det arbetet på lokalt framtagna kulturmiljöplaner samt lokala kultur- och kulturarvsplaner. Flera av kommunerna

äger, vårdar och tillgängliggör kulturmiljöer, driver museer och kulturhus i egen regi. Region Östergötland samverkar med kommunerna i olika utvecklingssammanhang som rör det lokala kulturarvet. De ideella strukturerna och krafterna är enormt viktiga kulturarvsbärare. Civilsamhället tar stort ansvar för kulturarvets bevarande och tillgängliggörande. Hembildningsförbundet omfattar idag 96 medlemsföreningar med cirka 18 000 medlemmar. Av landets omkring 1500 arbetslivsmuseer finns ett stort antal aktörer även i Östergötland. Det nationella nätverket, ArbetSam, har sitt kansli på Arbetets museum i Norrköping.

Östergötlands museum är länsmuseum och har det regionala museiuppdraget att bevara, vårda och levandegöra Östergötlands kulturarv. Museets publika pedagogiska verksamhet för skolor och allmänhet utvecklar perspektiven via utställningar, föreläsningar, workshops, visningar och skolprogram. Museets kulturmiljövårdsarbete omfattar tjänster inom arkeologi och byggnadsvård, arkiv, referensbibliotek och tjänster inom vård och konservering.

Museet har även uppdraget "Kulturarv Östergötland", en resurs för att samordna, kompetensutveckla och skapa goda nätverksförutsättningar för länets alla olika kulturarvsaktörer.

Region Östergötland arbetar för samordning och nätverkande både inom kulturarvsområdet men också över sektorsgränser. Kulturarvet har alltid varit viktigt för besöksnäring och kulturella branschers utveckling. Det är också centralt i den fortsatta utformningen av området gestaltad livsmiljö. Framåt finns ett fortsatt behov av regionala utvecklingsprojekt där kulturarvet är en tydlig del av utvecklingsarbetet.

Region Östergötland ska inom området kulturarv

- främja erfarenhets- och kunskapsutveckling inom kulturarvssektorn
- stärka det tvärssektoriella samspelet mellan näringsliv, samhällsbyggnad, kultur och kulturmiljö
- bidra och stötta för att effektivisera arbetssätten kring digitaliseringens möjligheter och utmaningar inom kulturarvsområdet
- öka invånarens tillgänglighet till och delaktighet i natur- och kulturarvet
- främja arbetet med det lokala kulturarvets möjligheter till ökad synlighet och del av platsutveckling
- vidareutveckla samverkansformerna med Länsstyrelsen Östergötland och Östergötlands museum för att stärka den regionala infrastrukturen för kommunerna och kulturarvet i stort.

Kulturarv och arkiv

Arkiv är en central del av kulturarvssektorn och en förutsättning för demokratins överlevnad och utveckling. Här samlas och sorteras såväl historien som samtiden, för kommande generationer. Här växer det gemensamma minnet sakta fram. Forskningen är helt beroende av arkivens arbete.

För offentliga sektorns arkiv finns lagar som styr och reglerar förvaring, bevarande och hantering. I kultursamverkansmodellen ingår enbart uppdraget för enskilda arkiv. Den enskilda sektorns arkiv är oreglerad och återfinns, om de ens bevaras, hos ett stort antal aktörer. Aktörer med olika förutsättningar och möjligheter att hantera arkiv, när det kommer till sånt som gäller, förvaring, bevarande och tillgänglighet.

I Östergötland samlas den enskilda sektorns arkiv i den ideella medlemsorganisationen Östergötlands Arkivförbund. Arkivförbundet arbetar brett med stöd och samordning av de enskilda arkiven. De gör också viktiga kompetensutvecklingsinsatser för medlemmarna. Östergötlands arkivförbund verkar för att bredda deltagandet och öka engagemanget för arkivsektorn genom insatser ute i länets kommuner. Arkivförbundet skapar samverkan inom arkivsektorn, men också med kulturskapare från andra kulturuttryck. Förbundet arbetar metodiskt med att fördjupa synen på kulturarv och att synliggöra bredden av kulturarv i länet.

Bred samverkan inom arkivområdet är centralt. Arkivnätverk Östergötland är ett samarbete mellan Östergötlands större arkivintressenter och arkivinstitutioner. Samarbetet här är oerhört viktigt för arkivområdets synlighet och gemensam kunskapsbildning.

Region Östergötland värnar arkivens funktioner och arbetar för utveckling av kompetens och ökad samverkan. Arkivens tillgänglighet är förändrad tack vare möjligheten till digitisering (digital inläsning av material) och digitaliseringens tjänster. Det är viktigt att digitaliseringens utveckling fortsätter och, fullt ut, också blir till arkivens utveckling för tillgänglighet ur många aspekter.

Region Östergötland ska inom området arkiv

- främja och stärka samarbetet mellan offentliga och enskilda arkiv för att kunskapsutveckla arkivsektorn i bred samverkan
- bidra och stötta för digitisering av arkiv
- bidra och stötta för att effektivisera arbetssätten kring digitaliseringens möjligheter och utmaningar inom arkivområdet
- öka kännedomen om och användningen av enskilda arkiv genom att synliggöra, och utbilda kring, arkivmaterialets potential
- utveckla och stärka infrastrukturen för tillgängligheten till enskilda arkiv
- vara med och skapa långsiktiga förutsättningar för att arkiv bevaras och nyttjas.

Bibliotek

Bibliotek ska vara en öppen och tillgänglig plats för alla. Utbud och tjänster ska spegla den bredd och de olika behov som finns i samhället. Region Östergötlands organisation för utveckling och samordning av biblioteken i Östergötland heter Biblioteksutveckling Östergötland. Arbetets fokus är alla invånares rätt till bibliotek, och en likvärdig biblioteksservice av god kvalitet oavsett bostadsort.

Biblioteken är en kunskapsresurs för livslångt lärande och bildning och de är en plats för kulturupplevelser. Det är svårt att överskatta bibliotekens betydelse för inkludering. Här möts människor med olika bakgrund och erfarenheter. Här uppstår gemenskaper. Biblioteken arbetar ständigt på nya sätt, och i samverkan med olika aktörer, för att få fler att använda bibliotekens tjänster.

I bibliotekslagen står det att biblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, nationella minoriteter, personer med annat modersmål än svenska samt barn och unga. Bibliotekens verksamhet och insatser för barn och unga utgår även från FN:s konvention om barnets rättigheter. I huvudparagraferna §2, 3, 6 och 12 fastslås barnets rätt till ett eget språk, kultur och identitet. Biblioteken har en viktig roll för att säkerställa barnets rättigheter som, till exempel, att barn ges möjlighet att utifrån sina egna intressen och förutsättningar kunna ta del av kultur och konst. Barn har rätt till åsiktsfrihet och att kunna ta del av information i olika medier samt rätt till vila, lek och fritid. Biblioteksutveckling Östergötland stöttar bibliotekens verksamhetsutveckling som stärker barnets rätt.

STRATEGISKT MÅL 2

Konstnärlig utveckling och ökad kvalitet

Det är det konstnärliga skapandet, viljan att berätta och gestalta, som är drivkraften i ett livaktigt kulturliv. Skapandet sker på många arenor och på olika nivåer. Det sker i stora grupper och i ensamhet. Det kan vara en fritidsverksamhet eller ett yrke. Det kan vara som frilans eller som anställd. Konstnär är ett brett begrepp och innefattar de som är verksamma inom någon av de skapande konstarterna.

Stat, region och kommun har olika roller på det kulturpolitiska fältet. Men roller och ansvar tangerar och går i varandra, vilket ger en bra helhet. Det finns en styrka i samverkan mellan de olika politiska nivåerna, den bör tas tillvara och utvecklas.

Region Östergötlands insatser för kulturskapare fokuserar på de yrkesverksamma konstnärerna. Ansvaret för det ideella kulturlivet, med amatörer och föreningar, ligger främst hos kommunerna. Men, som sagt, insatser och ansvar tangerar varandra och det finns ingen spets utan bredd. Ingen börjar som professionell utan det är en lång och ofta mödosam väg dit. Därför är Region Östergötlands insatser, i viss mån, även riktade mot breddkulturen och då främst mot steget mellan amatör och professionell. Det finns mycket att vinna genom att systematiskt stärka samverkan mellan amatörer och professionella, talanger och etablerade.

Goda villkor genom en stark konstnärspolitik är grunden för att yrkesverksamma kulturskapare ska kunna verka och utvecklas. Region Östergötland arbetar för att skapa goda förutsättningar för länets konstnärer inom alla uttryck. Här ska arbetsförhållanden vara goda, upphovsrätt värnas och skälig ersättning betalas. Det ska finnas stöd för projekt och möjligheter till kompetensutveckling. Det ska finnas en långsiktig plan för finansiering och utveckling av de olika konstområdena. Konstnärer ska se Östergötland som en attraktiv region att bo och verka i.

Yttrandefriheten är konstens grund. Diskriminering, hat, hot och trakasserier mot kulturskapare och konstnärer ska förebyggas, motarbetas och undanröjas. Region Östergötland värnar den konstnärliga friheten. Därför följer Region Östergötland

principen om armlängds avstånd. Det betyder att kulturpolitiken ska hålla en armlängds avstånd till den konstnärliga processen. Politiken ska inte styra sådant som teman, innehåll eller konstnärliga val. Dessa val ska helt vara konstnärrens.

Konsten har ett egenvärde som måste värnas. Konsten skapas i sin egen rätt. Att konsten och konstnärer också samverkar eller samspekar med andra sektorer och samhällsområden är naturligt och eftersträvansvärt. Kulturen är en resurs i det gemensamma demokrati- och samhällsbygget. Men konstens kärnvärde ligger i att konsten är konst. Konstens primära uppgift är inte att lösa andra samhällssektorer utmaningar och problem. Detta är grundläggande förhållningssätt för Region Östergötlands insatser på kulturområdet.

I de nationella kulturpolitiska målen understryks konstnärlig kvalitet. Detta är också en hörnsten i Region Östergötlands kulturpolitiska insatser. Kvalitetsbegreppet är mångsidigt och föränderligt. Kvalitet kan ha olika mening för olika personer och grupper. Kvalitet förändras med tiden, och det betyder olika saker i olika situationer. Kvalitet är ett kontextberoende begrepp och ett begrepp som aldrig stelnar. Det är därför viktigt att hela tiden ha en spänstig och pågående diskussion om vad kvalitet är. Region Östergötland baserar den diskussionen på att konsten ska ha:

- originalitet
- hantverksskicklighet
- angelägenhet.

Region Östergötlands politik för konst och konstnärer ska vara öppen och inkluderande och skapa förutsättningar för konstnärlig frihet, förnyelse och kvalitet. Politiken ska även ta höjd för den utveckling som sker när det kommer till nya genrer, professioner och konstuttryck. En särskild uppmärksamhet krävs för att inkludera och stödja utvecklingen av konstuttryck som skapas i gränsland mellan redan kända och etablerade uttryck och genrer.

Konstnärlig utveckling och ökad kvalitet: Konstområden

Scenkonst – Teater

Teaterlivet i Östergötland utvecklas ständigt. Institutionerna Östgötateatern med ung scen/öst samt Shakespearefabriken har regionala uppdrag och är noder och utvecklingsmotorer för teaterlivet. Länets fria teatrar skapar en bred flora av uttryck och format. På scenen presenteras allt från klassiker till nyskrivna pjäser. Formaten kan vara, allt ifrån, experimentella och överraskande till traditionella och välbekanta. Publiken ska möta teater, med berättelser och text, som roar, oroar, bekräftar och ibland provocerar.

Barn och unga är en viktig målgrupp och många av de fria teatrarna har fokus på denna målgrupp och bedriver mest turnéverksamhet, både inom regionen och nationellt. Ung scen/östs konstnärliga arbete med teater för barn och unga är av stor vikt i länet. Region Östergötland ser gärna en samverkan mellan dessa parter.

Östergötlands yrkesverksamma teateraktörer har väldigt olika förutsättningar. Många fria teatrar har tillfälligt stöd kopplat till projektinsatser och skulle behöva mer långsiktig finansiering för att kunna verka på bättre villkor. Det finns god vilja till samarbeten och utbyten mellan olika scenkonstaktörer i länet. Region Östergötland ser att samverkansytor och gemensamma plattformar är utvecklande och stärkande. Samverkan gör alla teateraktörer starkare. Den konstnärliga utvecklingen tar teatern till nya scenrum som inte tidigare varit plats för teater. Det utmanar konstnärer och publik på nya sätt. Det är en spännande utveckling och den bör fortsätta. Region Östergötland skapar utvecklingen av teaterkonsten i länet genom projektstöd, residens och kompetensutvecklingsmöjligheter.

Scenkonst – Dans

Dansen har en lång tradition, men samtidigt är det en konstart som lever i konstant utveckling och gärna utforskar nya marker. Danskonsten är vital och levande. Så även i Östergötland. Genom plattformen Dans i Öst arbetar Region Östergötland för en kontinuerlig utveckling på dansområdet. Målet är att ge de yrkesverksamma danskonstnärerna goda möjligheter att verka både lokalt och regionalt. Genom att skapa goda förutsättningar och en attraktiv dansplattform finns det större möjligheter för östgötska danstalanger och redan yrkesverksamma danskonstnärer att stanna och utvecklas i länet. Och det kan samtidigt locka dansare från andra delar av landet att flytta hit för att bli en del av ett dynamiskt och spännande dansliv.

Dedikerade danslokaler och residensplatser där danskonstnärer kan verka långsiktigt ger de bästa förutsättningarna för ett blomstrande dansliv och skapar mervärde till länet och kommunerna. Mötesplatser för kontinuerlig träning, repetition, produktion och föreställningar är centrala. Dans i Öst verkar för att skapa goda förutsättningar för dansarnas konstnärliga processer och för bästa möjliga möte med publiken. Här är samarbete med andra parter, exempelvis arrangörer, kultursamordnare och dansutvecklare centrala. Sammantaget stärker detta dansens struktur såväl lokalt som regionalt, nationellt och internationellt, och är en viktig del i det konstnärliga kretsloppet.

Danskonstnärerna i länet behöver komma ur projektifiering och kortsiktig finansiering. Det bör finnas stödformer som ger kontinuerlig verksamhet som är både långsiktig och kostnadseffektiv. Det östgötska danslivet ska fortsätta att vara innovativt och konstnärligt utforskande. För att det ska ske krävs det hållbara långsiktiga strukturer. Det behövs stabil ekonomisk grund. En god infrastruktur. Och inte minst modiga konstnärer som har lusten och möjligheten att verka i Östergötland.

Scenkonst – Cirkus

Cirkus är av sin natur en experimentell och utforskande konstform med kärnan i en kreativ process där olika cirkustekniker används som utgångspunkt och uttrycksmedel och där arbetet sker i relation till arv, objekt, andra konstuttryck, scenrummet och åskådaren. Det ger konstformen en naturlig framåtanda och vitalitet men också stor potential att korsas och utvecklas tillsammans med andra konstformer. Cirkusutvecklingen i Östergötland ska främja innovation och förnyelse. Då blir den relevant och intressant för publiken. Cirkusen har också ett ansvar att bevara och förnya sitt kulturarv.

För professionella cirkuskonstnärer är det viktigt att ständigt underhålla och förbättra sina färdigheter, utveckla nya idéer och tekniker. Det behövs också tid och plats för fördjupning, reflektion och möten med publiken i den konstnärliga processen. Tillgång till kontinuerlig träning, samarbete med andra cirkuskonstnärer, deltagande i workshops och utbildningar ökar den kreativa friheten och möjliggör för nya och spännande uttryck inom cirkusen. Projektstöd, residens, daglig träning och workshops är viktiga insatser som Region Östergötland arbetar med och genomför i nära samarbete med andra parter som exempelvis, kommuner, föreningar och lokala arrangörer.

Cirkus är en tydligt internationell konstform där många cirkuskonstnärer med bas i Sverige också är verksamma utomlands. Genom att få möjlighet till träning, samarbete, inspiration och bevarande av cirkusens kulturarv kan Östergötland bli en självklar plats för regionala, nationella och internationella cirkuskonstnärer. Så kan Östergötland fortsätta att ligga i framkant när det gäller skapande av produktioner inom cirkusen.

Region Östergötland ska inom området scenkonst

- arbeta för att utveckla och synliggöra det konstnärliga kretsloppet för scenkonsten
- skapa olika former av mötesplatser och nätverk för scenkonsten
- erbjuda relevanta stödformer till konstnärer inom scenkonsten
- erbjuda hållbara residens, projektsamarbeten, produktionsmöjligheter, i samarbete med kommuner, institutioner och andra aktörer
- erbjuda och arrangera kontinuerliga kompetensinsatser för scenkonstaktörer.

Musik

Musiklivet i Östergötland är brett och vitalt och här finns det musikskapare inom alla genrer och på alla nivåer. Här finns kreativa institutioner: Norrköpings Symfoniorkester och Östgötamusiken. Dessa har regionala uppdrag och är nav för den konstnärliga kvalitetsutvecklingen på musikområdet i Östergötland. Men här finns även yrkesverksamma frilansande musiker, producenter, upphovspersoner, orkestrar och band inom alla genrer och som jobbar lokalt, regionalt, nationellt och internationellt.

Genom digitaliseringen finns nu arbetsmarknaden i hela världen och den geografiska platsen har inte alltid betydelse för att nå ut med musiken. Men det är viktigt att verka på en kreativ plats och därför arbetar Region Östergötland för att skapa ett Östergötland där musiklivet och musikskapare kan inspireras och utvecklas. Region Östergötland ser att genom nätverk, kontakter och plattformar utvecklas musikbranschen och när aktörerna synliggörs skapas det bättre möjligheter för att hitta spännande samarbeten och att för att nå ut med musiken. Bredden skapar spetsen. Mångfald av genrer och aktörer skapar dynamik och kreativitet. Produktionsstöd och projektsamarbeten ger musiken näring att blomstra.

Villkoren för musikskapare i Östergötland ser olika ut, utifrån såväl genre som bostadsort. Förutsättningarna behöver hela tiden granskas och utvecklas.

Region Östergötland arbetar för att det i länet ska finnas en enkel och synlig väg mellan musikskapare och konsertarrangörer. Östergötland behöver en mångfald av scener och arenor för musik. Här ska finnas möjlighet för musiker att ta sina första steg upp på en scen. Och här ska finnas arenor för musik av världsklass.

Region Östergötland ska inom området musik

- skapa mötesplatser och nätverk för musikbranschen
- arbeta för att utveckla och synliggöra sambanden mellan olika aktörer inom musiken i Östergötland.
- säkerställa att musikens höga kvalitet i Östergötland kvarstår och utvecklas
- stärka strukturer som är svaga inom musikbranschen, framförallt inom populärmusiken
- skapa möjligheter till projektsamarbeten, residens, produktionsmöjligheter samt stöd i konstnärliga processer
- erbjuda och arrangera seminarier, workshops och masterclasses inom olika musikgenrer och inom olika delar i musikbranschen.

Litteratur

Region Östergötland har uppdraget att främja konstnärlig utveckling inom litteraturområdet. En av de viktigaste uppgifterna i det uppdraget är att skapa goda förutsättningar för yrkesverksamma författare att arbeta och verka i Östergötland. Detta sker i form av arbetsplatser, arbetsstipendier, uppdrag och genom att stödja nätverksarbete och fortbildning. Region Östergötland ska medverka till utveckling genom att organisera arbetsresidens och workshops för författare. Dessa insatser kan också användas för att öppna upp samverkan med konstnärer från andra konstområden. Konstövergripande workshops och residens kan ge många nya fruktsamma samarbeten som berikar Östergötland.

Region Östergötland ska inom området litteratur

- erbjuda hållbara residens, projektsamarbeten, arbetsmöjligheter samt stöd i konstnärliga processer
- erbjuda och arrangera seminarier, workshops och andra former av kunskaps- och kompetensutveckling
- stödja nätverk mellan professionella författare samt de organisationer som företräder dessa.

Film

Region Östergötlands filmutvecklingsverksamhet Film i Öst arbetar främjade och brett med filmkulturella frågor: visning, pedagogik och produktion. Inom produktionsområdet har fokus, sedan start, varit på talangutveckling. Detta har burit frukt och i Östergötland har skaran yrkesverksamma filmare stadigt ökat. Produktionsbolag har startat och etablerat sig. En lokal filmfond, Norrköpings Filmfond, som drivs av Norrköpings kommun har bidragit starkt till etableringen av ett lokalt filmliv med såväl nationellt som internationellt genomslag.

Film i Östs talangutveckling sker genom workshops, nätverksinsatser, produktionsstöd med mera. Dessa insatser ger goda förutsättningar för filmtalanger från Östergötland att utveckla sitt skapande.

Det finns behov av ökat stöd för de yrkesverksamma filmarna i hela Östergötland. En utredning ligger klar för hur en regional filmfond skulle kunna fungera och verka. Finansiering och organisation är under diskussion. Med ett större regionalt ansvarstagande för de yrkesverksamma filmarna skulle filmlivet i Östergötland ha möjlighet att nå sin fulla potential. Det skulle ge verklig konstnärlig utveckling

Region Östergötland ska inom området film

- fördjupa arbetet med talangutveckling
- stödja en mångfald av berättelser, format och genrer
- skapa förutsättningar för yrkesverksamma filmare att verka i hela Östergötland
- arbeta för nationella och internationella utbyten.

Bild och form

Bild- och formområdet, som innefattar bildkonst, fotografi, konsthantverk, design samt arkitektur och gestaltning, ska ha en stark plattform i Östergötland. En plattform som möjliggör att området och dess aktörer hela tiden kan utvecklas och där en mångfald av uttryck får utrymme. Ett starkt bild- och formområde kräver en väl utvecklad infrastruktur. Detta innebär fysiska platser i form av produktionsplatser och ateljéer till en rimlig kostnad, och ett brett utbud av utställningsplatser och institutioner. Region Östergötland arbetar för att detta ska finnas i hela Östergötland. Region Östergötland stöttar och skapar kompetensutvecklingsinsatser för konstnärer som vill utveckla sina praktiker och möta andra samhällssektorer. Residensverksamhet möjliggör konstnärligt utbyte och utveckling. Det är ett viktigt verktyg för att ge enskilda konstnärer möjlighet att verka i nya miljöer, i nya sammanhang och skapa nya kontakter.

Den regionala konstkonsulenten har i uppdrag att samordna och skapa goda förutsättningar för konstnärerna i Östergötland.

Behovet av en högre utbildning inom bild- och formområdet i länet är tydligt. En sådan utbildning skulle ha stor betydelse för förutsättningarna för konstnärlig utveckling, och för att säkerställa en långsiktig återväxt av konstnärlig kompetens.

MU-avtalet, vilket är ett nationellt ramavtal för konstnärers ersättning för medverkan vid utställningar, är styrande för nationella aktörer och vägledande på regional och kommunal nivå. Region Östergötland ska göra insatser för att öka kunskapen om MU-avtalet såväl hos arrangörer som hos konstnärer i länet och verka för avtalets tillämpning i kommunerna. Utställningsarrangörer, på bild- och formområdet, som har regionalt uppdrag eller stöd ska tillämpa MU-avtalet.

Enprocentregeln, som säger att minst en procent av budgeten i offentliga byggprojekt ska avsättas för konstnärlig gestaltning är mycket viktig. Den möjliggör att konstnärlig gestaltning och praktik har en naturlig del i samhällsbyggandet och innebär betydande uppdrag och förutsebara inkomster för konstnärer. Region Östergötland tillämpar enprocentsregeln genom sin konstpolicy, och ska verka för tillämpning av och kunskap om regeln i länets kommuner genom stöttande och vägledande arbete.

Region Östergötland ska arbeta för att skapa ett nätverk för yrkesverksamma kulturskapare inom bild- och formområdet. Formaliserade träffar ska ske regelbundet under året. Ett sådant nätverk ska ge deltagarna kontakter, kompetensutveckling och utbyte av erfarenheter. Nätverket kan förse Region Östergötland med uppdaterad kunskap om behoven hos de yrkesverksamma i Östergötlands konstliv.

Region Östergötland ska inom området bild och form

- utveckla och säkerställa en stark kulturell infrastruktur i samverkan med kommuner avseende residens, produktionsmöjligheter och stöd i konstnärliga processer
- skapa forum för möten för professionella kulturskapare inom bild- och formområdet
- tillgängliggöra kontinuerlig kompetensutveckling för bild- och formkonstnärer
- verka för att möjliggöra en högre konstnärlig bild- och formutbildning i regionen.

Hemslöjd

Hemslöjdens syfte och övergripande mål är att förmedla sambanden mellan material, teknik och funktion och att, med traditionen som grund, stimulera till utveckling och nyskapande.

Föreningen Hemslöjden i Östergötland är ett regionalt centrum för slöjd och konsthantverk. Hemslöjdskonsulenterna, anställda av Hemslöjden i Östergötland, gör främjande insatser för hemslöjd i hela länet.

Bilden av vad som omfattas av begreppen slöjd och hantverk är under omdaning. Slöjdområdet värnar kulturarvet och traditionerna som området bär på. Samtidigt utvecklas det nya sammanhang i samhället där slöjden kan ta plats. Nya konstnärliga uttryck skapas när tradition möter samtid, och när slöjd möter andra konstområden.

Residensverksamheter är viktiga för att möjliggöra konstnärligt utbyte och utveckling och att främja nya uttryck inom slöjd och hantverk. I regionen finns såväl etablerade som nystartade residensverksamheter och detta kan i större utsträckning stötta och utvecklas med offentliga insatser.

En eftergymnasial konst- och kulturutbildning med fokus på textil hållbarhet finns sedan 2023 med Hemslöjden i Östergötland som huvudman. Detta kommer ha stor betydelse för områdets fortsatta utveckling och kompetensförsörjning.

För ett utbyta erfarenheter och synliggörande av gemensamma behov bör ett nätverk för yrkesverksamma inom slöjdområdet skapas. Region Östergötland ser också behov av att kartlägga slöjdområdets regionala förutsättningar och behov.

Region Östergötland ska inom området hemslöjd

- fortsätta stötta och utveckla residensverksamhet
- verka för att möjliggöra en högre konstnärlig utbildning inom slöjdområdet
- skapa mötesforum för professionella kulturskapare inom slöjd- och konsthantverksområdet
- skapa mötesforum mellan slöjddaktörer och konstnärer inom andra konstområden.

STRATEGISKT MÅL 3

Ta tillvara kulturens kraft och värden i samhällsutvecklingen

Konsten ska vara fri och skapas för sin egen skull. Det är då den blomstrar och utmanar. Då kan den vara kontinuerligt relevant och skapa arenor för konstnärlig, mänsklig och samhällsnyttig utveckling. Men, det finns inom konsten, och inte minst inom den bredare kulturens område, många värden att ta tillvara och utveckla. Därför arbetar Region Östergötland för att stimulera och ta tillvara kulturens roll som samhällsnytta. Detta arbete kräver tvärssektoriell samverkan. Dels med andra offentliga politikområden så som utbildning, näringslivsutveckling, samhällsplanering, innovationsfrämjande insatser och besöksnäring med mera. Men också med folkbildningens organisationer, idéburen sektor och civilsamhället i stort.

Det regionala utvecklingsarbetet som Region Östergötland har ansvar för är sammanfattat i dokumentet ”Utvecklingsstrategi för Östergötland” (2021). Där formuleras tre huvudsakliga utvecklingsmål. Kulturen är en viktig del i att nå dessa mål:

Ett inkluderande Östergötland

Kultur och konstupplevelser kan vara individuella och personliga. De kan ge insikter och känslor som är svåra att komma åt på andra arenor. Men kultur och konst kan också ge förståelse för andra, bygga tillit och skapa inkludering, alla, livsviktiga delar av ett demokratiskt samhälle. Kulturen kan förstås inte själv skapa ett inkluderande, demokratiskt samhälle. Stora delar av detta arbete görs inom andra politikområden och samhällsstrukturer, så som utbildning, bostadspolitik, vård och arbetsmarknad med flera. Därför är det viktigt med en systematisk samverkan mellan kulturen och dessa områden på olika samhällsnivåer.

Ett innovativt och attraktivt Östergötland

Kulturarvet och det samtida kulturlivet bidrar starkt till en platsattraktionskraft och identitet. Östergötland har ett imponerande kulturliv och ett rikt kulturarv. Region Östergötland arbetar strategiskt och långsiktigt för att ta tillvara de värden av attraktivitet och identitet som kulturen skapar. Målet är livaktiga och hållbara miljöer där människor vill bo och verka. Målet är också att lyfta fram Östergötland som ett spännande besöksmål och skapa nära band mellan kulturen och besöksnäringen.

Ett grönare Östergötland

Klimatet är en ödesfråga. I såväl ”Utvecklingsstrategi för Östergötland” som i ”Region Östergötlands hållbarhetsprogram” slås det fast att Region Östergötland arbetar långsiktigt för att sänka klimatavtrycket, motverka miljöförstöring och ställa om till ett mer cirkulärt användande av resurser. Ett hälsosammare samhälle ska växa fram. Kulturen är en del av upplevelseekonomin, den är mer idé- och upplevelseburen än produktburen. På så sätt är den mer klimat- och miljövänlig än många andra aktiviteter i samhället och ekonomin. Men med det sagt är den inte frikopplad från produktion och klimatavtryck. Kulturens aktörer måste se över sina möjligheter att sänka klimatavtrycken, minska svinn och gå över till en mer cirkulär ekonomi. Allt för att skapa ett grönare Östergötland. Arbetet för ett grönare Östergötland ska vara systematiskt och långsiktigt. Det ska ske i nära samverkan med andra politikområden och samhällsaktörer. Det finns stora kompetens- och samordningsvinster att göra om kulturens aktörer samarbetar med exempelvis, miljövetare, hållbarhetsstrateger i omställningsarbetet. Region Östergötland bör ta hänsyn till klimatavtryck och ekologisk påverkan i sådant som uppdragsskrivningar och stödgivning inom kulturområdet.

Region Östergötland arbetar sektorsövergripande för att nå målen ovan. Samhällets utveckling och invånarnas behov styr prioriteringar och insatser. Kulturella värden är centrala inom följande, prioriterade, samverkansområden:

Kulturens betydelse för hälsa och välbefinnande

Folkhälsa är ett brett perspektiv där livsvillkor och levnadsvanor är bestämmande faktorer. I Region Östergötlands folkhälsostrategi: "För god och jämlik hälsa i Östergötland", tydliggörs det att invånarnas tillgång till kultur är viktigt i arbetet för god folkhälsa. Kulturen är en av de samhällsarenor som har stor påverkan på hälsan. Det finns många studier som slår fast att kulturskapande och kulturupplevelser påverkar hälsa och välbefinnande.

Kulturen kan bidra med läkande och hälsofrämjande insatser inom vården. Region Östergötland har tagit fram konceptet "Må bra med kultur och natur". Där används kulturens kraft för att främja hälsa inom sjukvården. "Må bra med kultur och natur" är ett komplement till den traditionella hälso- och sjukvården, som en del av patientens rehabiliteringskedja eller som förebyggande för sjukskrivning. Aktiviteterna sker i samverkan med kulturaktörer och finns inom områdena dans, konst/skapande, litteratur, hantverk och natur/trädgård.

Äldre personer ska känna välbefinnande och ha en aktiv och meningsfull tillvaro i gemenskap med andra. Region Östergötland avsätter därför resurser för att subventionera kulturaktiviteter riktat mot personer i äldreomsorg som behöver insatser i form av hemtjänst, boende, förebyggande omsorg eller liknande i kommunal eller privat regi.

Livslångt lärande

Kontinuerlig utveckling, lärande och bildning är viktigt för ett levande samhälle. Utvecklas invånarna, utvecklas samhället. Kulturen är en plats för bildning och lärande. Civilsamhället tar stort ansvar för att ge människor möjligheter att växa i och genom kulturen. Folkbildningen är en av de riktigt stora kulturbärarna och den ger människor möjlighet att prova på och utveckla skapande inom de olika konstarterna. Folkbildningen är med och skapar lust och återväxt inom de konstnärliga uttrycken, och den ger människor möjligheter att skapa och uppleva kultur på många olika arenor. Region Östergötland är mån om folkbildningen och civilsamhällets övriga kulturaktörer. De gör avgörande insatser för kulturlivet i Östergötland. Genom en överenskommelse, slutet 2018, samverkar Region Östergötland med civilsamhället för ökad öppenhet och insyn. Samarbetet ger större medborgarinflytande och ökad mångfald. Arbetet med att fördjupa relationer och samverkan inom överenskommelsen är viktigt framöver. Region Östergötlands fortsatta dialog med Bildningsförbundet Östergötland är viktigt i samarbetet för livslångt lärande och för utveckling på kulturens område.

Kulturen är en pedagogisk resurs i det livslånga lärandet. Genom konstens uttryck och kulturarvets pedagogiska potential levandegörs innehåll. Barn och unga är extra viktiga här. Det är som unga vi börjar vår livslånga läranderesan. En mångfald av kulturuttryck skapar lust till lärande, i skola och på fritiden.

Gestaltad livsmiljö

Gestaltad livsmiljö etablerades nationellt år 2018 med propositionen "Politik för gestaltad livsmiljö" (prop. 2017/18:110). Gestaltad livsmiljö möjliggör ett helhetsperspektiv på hur arkitektur, form, design, konstnärlig praktik och kulturarv tillsammans utgör avgörande grund för våra gestaltade miljöer. Arbetet på området stärker förutsättningarna för att ta tillvara konstnärliga processer och gestaltning av den gemensamma livsmiljön. Det är viktigt att invånarna involveras och ges möjlighet att påverka sin närmiljö, på så sätt främjas såväl hälsa som välbefinnande. Målsättningen är att arkitektur, form och design ska bidra till ett hållbart, jämlikt och mindre segregat samhälle. Livsmiljöer ska gestaltas med omsorg och ge alla invånare goda förutsättningar för att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön.

Inom området gestaltad livsmiljö tydliggörs vikten av att involvera professionella kulturskapare och tillämpa deras kompetens i nya och bredare sammanhang. Nya arbetsområden öppnar sig för konstnärer och kulturskapare.

Området gestaltad livsmiljö manar till god samordning och dialog på alla nivåer och mellan en mängd samhällssektorer. Endast genom dialog och samordning kan resultat nås. Många av genomförandeinsatserna inom området ligger under det kommunala planmonopolet. Region Östergötland arbetar brett med området gestaltad livsmiljö. Arbetet sker främst genom metodstöd, att kompetensutvecklingsinsatser, och att delta som projektpartner i utvecklingsprojekt.

Kulturella och kreativa branscher (KKB)

Vart tionde företag i Sverige ingår i det som kallas kulturella och kreativa branscher. Det är branscher bestående av företag som har kultur och kreativa processer som affärsidé. Tillväxten i dessa branscher är god och bidraget till BNP från KKB ökar stadigt. Detta enligt den statliga utredningen: Kreativa Sverige SOU 2022:44. Det finns ingen anledning att tro att Östergötland skiljer sig från den nationella utvecklingen. Östergötland har med gott företagsklimat, ett gynnsamt geografiskt läge, god infrastruktur, ett starkt kulturliv och fina utbildningsmöjligheter. Här finns alla förutsättningar för att KKB ska utvecklas och blomstra.

Ett starkt konstnärsklimat, med framstående konstnärer, goda förutsättningar för skapande och konstnärlig frihet skapar möjligheter att utveckla KKB. Konstnärerna i Östergötland ska ges möjlighet att utveckla företagande utifrån sina förutsättningar och mål.

Runt kulturskapare byggs en infrastruktur av företag. Det kan vara sådant som distributörer, arrangörer, bokningsbolag, gallerier, förlag, och filmbolag. Dessa är livsviktiga aktörer för att konstlivet ska fortsätta utvecklas. Denna infrastruktur ska värnas och företagen stöttas utifrån sina unika behov och de speciella förutsättningar som uppstår när konst och kultur ska bli till företagande och produkter. Östergötland har en allt mer blomstrande spelbransch med innovativa spelutvecklare som kreativt nav. Dessa är ytterst viktiga för fortsatt utveckling i korsningen mellan kultur och teknik. Här sker nya innovationer och samarbeten som stärker de kulturella och kreativa branscherna.

Det finns stora samverkansvinster att göra om stat, region och kommun hittar gemensamma arbetssätt för att stötta KKB på effektiva och hållbara sätt. Region Östergötland verkar för att hitta dessa gemensamma arbetssätt och söker samverkan på olika nivåer. Region Östergötland välkomnar statens initiativ att utreda främjandet av KKB. Arbetet med dessa branscher involverar många politikområden, så som kultur, näringsliv, arbetsmarknad, utbildning, forskning och innovation. Det finns en ovana att samverka över dessa sektors gränser. Varje politikområde har sin inneboende logik och väl beprövade praktik. Detta måste förändras för att skapa effektiv samverkan i skärningspunkten mellan kultur och företagande, och för att ta tillvara kulturella och kreativa branschers fulla potential.

Region Östergötland ska

- arbeta långsiktigt och sektorsövergripande för att effektivt använda kulturens kraft i samhällsutvecklingen
- ta tillvara kulturens hälsofrämjande effekter
- stimulera användandet av kulturen i det livslånga lärandet
- etablera och utveckla arbetssätt och stödformer för området gestaltad livsmiljö
- skapa strukturer och stödsystem för att utveckla kulturella och kreativa branscher.

Regionala resurser: verksamheter och arbetssätt

Så här långt har ramar, förutsättningar och målsättningar för Region Östergötlands kulturella utvecklingsarbete beskrivits. Hur ser då resurser, i form av, verksamheter och arbetssätt ut?

Verksamheter

Här följer korta beskrivningar av de verksamheter, i Östergötland, som har finansiering via kultursamverkansmodellen.

Biblioteksutveckling Östergötland

Biblioteksutveckling Östergötland arbetar med utveckling av folk- och skolbiblioteken i Östergötland. I samverkan med kommuner och bibliotek initieras och genomförs gemensamma förändringsprocesser, erfarenhetsutbyte och kompetenshöjande insatser. Arbetet med Götabiblioteken, där alla länets kommuner samt Tranås kommun ingår, är centralt. Biblioteksutveckling Östergötland har även i uppdrag att främja litteraturen som konstform. Den regionala biblioteksplanen är styrande för Biblioteksutveckling Östergötlands verksamhet. Planen lyfter fram strategiska mål och visar på hur den regionala biblioteksverksamheten i Östergötland ska uppfylla kraven i bibliotekslagen.

Cirkusutveckling

Cirkus är en scenkonstnärlig uttrycksform där cirkusdisciplinen har en betydande roll för att skapa ett sceniskt konstverk. Cirkus är en kulturform med låga trösklar och den når gärna målgrupper utanför den traditionella kultursfären. Östergötland ska vara en plats där professionella cirkusartister kan verka och utveckla sitt konstnärskap och där invånarna har möjlighet att möta regional, nationell och internationell cirkus. Region Östergötland avsätter resurser för att skapa bra grundförutsättningar och möjlighet för cirkusen att fortsätta etablera sig som konstform i regionen. Det görs bland annat genom olika former av ekonomiskt stöd, mötesplatser, nätverk, stöd till arrangörer, residensverksamhet och kompetensutveckling. Arbetet sker i samverkan med kommuner och andra aktörer, såväl regionala som nationella och internationella.

Dansutveckling / Dans i Öst

Region Östergötlands främjar dansutvecklingen i länet under namnet Dans i Öst. Målet är att Östergötland alltid ska vara en attraktiv dansregion för professionella dansaktörer. Dans i Öst erbjuder dansresidens, samproduktionsmöjligheter, kompetensutveckling samt ekonomiskt stöd till dansare, koreografer, producenter och pedagoger. Östergötland ska ha en levande dansscen där det finns möjlighet för publiken att möta dans från regionen, men även nationell och internationell dans. För att nå det målet samverkar och stödjer Dans i Öst länets arrangörer,

i samarbete med Riksteatern Östergötland. Samarbete med kommuner, institutioner, föreningar, studieförbund, folkhögskolor och dansskolor är av stor betydelse för länets dansutveckling.

Filmutveckling / Film i Öst

Under namnet Film i Öst arbetar Region Östergötland för att filmen ska vara en stark och viktig del av det östgötska kulturlivet. En bred filmutveckling är målet och tre områden är extra prioriterade: produktion, visning samt pedagogik. Inom produktion ligger fokus på unga filmtalanger i Östergötland, filmare under utveckling. På visningsområdet verkar Film i Öst för att östgötarna ska kunna möta filmen på olika sätt och i olika miljöer. Inom det pedagogiska fältet blir filmförståelse och bildskapande allt viktigare kompetenser för att den enskilde medborgaren ska kunna vara delaktig i det offentliga samtalet och det demokratiska samhällsbygget.

Hemslöjden i Östergötland

Hemslöjdens syfte och ideal är att, med traditionen som grund, förmedla de grundläggande sambanden mellan material, teknik och funktion. Och med detta som utgångspunkt stimulera till utveckling och nyskapande. I kulturkvarter med anor från 1700-talet bedriver Hemslöjden i Östergötland kurser, utbildning, utställningar, butik och galleri. Inom kultursamverkansmodellen arbetar hemslöjdskonsulenter med ett främjandeperspektiv i hela Östergötland. Hemslöjdsområdet har länge varit bärare av viktig kompetens vad gäller hållbarhetsfrågor och cirkulär ekonomi.

Länskonstkonsulenten

Konstkonsulenten har i uppdrag att bedriva ett konstfrämjande arbete över hela länet. I uppdraget ingår särskilt att bidra till att länets invånare får möjlighet att möta konst och att skapa bättre förutsättningar för konstnärer att verka i länet. Konstkonsulenten bidrar till insatser som synliggör och tillgängliggör den professionella konsten i alla regionens kommuner. Ett extra fokus ligger på att ge barn och unga möjlighet att möta det professionella konstlivet och utveckla det egna konstnärliga uttrycket.

Rejmyre Art Lab

Rejmyre Art Lab är en konstnärsdriven organisation för konst och lärande. Genom utställningar och aktiviteter skapas konstnärliga sammanhang lokalt i Rejmyre, men arbetet är alltid öppet mot världen. Här samsas det lokala med det regionala, nationella och internationella. Rejmyre Art Lab arbetar även med att utveckla modeller för nyskapande verksamhet för barn och unga.

Riksteatern Östergötland

Riksteatern Östergötland är den regionala delen av den nationella riksteaterörelsen och en resurs för Östergötlands kulturarrangörer. Riksteatern Östergötlands regionala uppdrag är att driva frågor om arrangörsutveckling i Östergötland, vilket bland annat innebär att presentera utbud, kompetensutveckla och skapa nätverk. Riksteatern Östergötland ska i sitt uppdrag samarbeta med andra regionala aktörer.

Scenkonst Öst

Scenkonst Öst är Östergötlands bolag för professionell scenkonst. Bolaget ägs av Region Östergötland och kommunerna Linköping och Norrköping. Scenkonst Öst bidrar till en fortsatt utveckling av kulturlivet i Östergötland och stärker länets attraktivitet. Scenkonst Öst har genom sin storlek och breda kompetens en viktig roll för samverkan och utveckling av den regionala kultursektorn. Detta gäller inte minst på det konstnärliga området, men också inom områden som att nå ut i hela länet, arbeta för att nå nya publikgrupper samt skapa jämställd repertoar och programläggning. Ett prioriterat fokus ligger på att nå barn och unga i hela Östergötland.

Norrköpings Symfoniorkester (SON): En fullstor symfoniorkester, grundad redan 1912. Grammisbelönad och internationellt erkänd. Gör över 80 konserter varje år med en bred repertoar som spänner över genrer och århundranden. SON är ett nav för orkestermusikens utveckling i länet.

Östgötateatern med ung scen/öst: Den största regionteatern i Sverige, med en unik bredd i såväl kunnande som repertoar. Spelar på flera fasta scener samt turnerar i länet. Östgötateatern

erbjuder allt från experimentteater till fullskalig musikteater. ung/scen öst är Östgötateaterns särskilda scen för barn- och ungdomsteater. Här presenteras allsidig teater för de yngre målgrupperna. Skolorna i Östergötland är en viktig samarbetspartner och målgrupp. ung/scen öst turnerar flitigt i länet och har en egen scen belägen i Linköping.

Östgötamusiken: Östgötamusiken har det regionala främjandeuppdraget för musik. Det innebär att Östgötamusiken verkar för att utveckla musiklivet, oavsett genre och uttryck, i hela Östergötland. Den egna ensemblen, Blåsarsymfonikerna, turnerar flitigt i länet och detta i flera olika konstellationer. Det musikaliska utbudet är brett och genrerna många. Sammanlagt gör Östgöta Musiken över hundra konserter varje år.

Shakespearefabriken

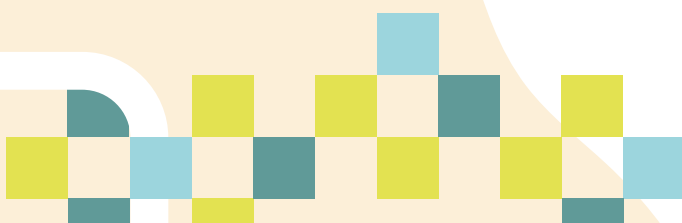
Shakespearefabriken i Vadstena är en teater som genom åren har utvecklats till ett erkänt nationellt forum för Shakespeares drama. En lång, och i Sverige unik, erfarenhet av att spela Shakespeare har givit de medverkande en kompetens som förmedlas vidare genom kurser och utbildningar, såväl till amatörer som till professionella skådespelare. Verksamheten har en intressant potential vad gäller att utveckla metoder och samarbeten mellan institution och fria professionella kulturskapare inom scenkonst.

Östergötlands Arkivförbund

Östergötlands Arkivförbund är en ideell förening som arbetar med att samordna enskilda arkiv i länet. Medlemmar är föreningar, företag, distrikts- och arkivorganisationer som förvarar enskilda arkiv. Uppdraget är att ha en främjande roll kring enskilda arkiv och att samordna lokala arkiv. Detta i hela Östergötland. En av flera viktiga roller är att bistå de lokala arkiven med arkivkompetens, bland annat genom utbildning, fortbildning och regelbunden information. En annan viktig del är att tillgängliggöra och göra arkiven, och deras betydelse, mer kända för en bredare allmänhet och forskare. Tillgängligheten främjas genom centrala register och databaser.

Östergötlands museum

Östergötlands museum är en stiftelse med Region Östergötland och Linköpings kommun som huvudmän. Förutom museets huvudbyggnad i Linköping samt flera museigårdar i länet, ryms även verksamhet vid Löfstad slott där Norrköpings kommun är en samverkanspart samt Sancta Birgitta klostermuseum, där Vadstena kommun är en samverkanspart. Inom ramen för museets regionala uppdrag bedrivs också den administrativa samordningen av nätverket Kulturarv Östergötland. Museets uppgift är att samla, bevara, vårda och levandegöra kulturarvet och konsten för nutida och kommande generationer. Förutom samlingar och den publika verksamheten arbetar museet även med byggnadsvård, forskning, arkeologi, konservering samt har ett eget bokförlag. Östergötlands museum är ett nav i samverkan mellan länets alla museer, kulturarvsaktörer och kulturarvsarrangörer. Östergötlands museum gör utbildningar och kompetensutvecklingsinsatser runt kulturmiljö, kulturarv och konst. Arbetet mot barn och unga är extra prioriterat och det pedagogiska arbetet utvecklas hela tiden.

Arbetsätt

Östergötland har, som synes ovan, en rad högkvalitativa regionala verksamheter som alla har olika stora delar av sin finansiering genom samverkansmodellen. Dessa är centrala aktörer och viktiga nav i Östergötlands kulturliv. Flertalet av verksamheterna som ingår i kultursamverkansmodellen och har regionala uppdrag är producerande och arrangerande. De skapar innehåll och arrangerar för publik. Det är dessa verksamheter som ibland sammanfattas under beskrivningen: regionala kulturinstitutioner. Dessa aktörer kombinerar ofta sitt producerande och arrangerande med ett främjandeuppdrag.

Främjandearbetet inom de olika konst- och kulturarvsområdena är en del av Region Östergötlands uppdrag inom kultursamverkansmodellen, och kan organiseras inom den egna förvaltningen eller tillgodoses som externt uppdrag. I de fall där främjandeuppdraget innehas av en aktör som även har producerade verksamhet, särskiljs uppdragen åt och redovisas separat till Region Östergötland. Främjandearbetet är helt skilt från producerade verksamhet och omfattar insatser som stärker förutsättningarna inom respektive konst- och kulturområde, baserat på kulturplanens insatsområden. Detta för att stärka konstens och kulturens roll inom regional utveckling och som en viktig del av den kulturella infrastrukturen.

Verksamhetsbidrag

Det finns viktiga regionala kulturaktörer som får ett återkommande verksamhetsbidrag. Bidraget gäller för ett år i taget och pengarna villkoras av en överenskommelse om verksamhetens regionala fokus. Dessa aktörer är inte en del av samverkansmodellen.

Regionalt arrangörsbidrag

Ett stöd för arrangemang utanför de stora städerna. Mål med stödet är att skapa geografisk spridning av kultur i Östergötland.

Stöd och stipendier

Region Östergötland utlyser årligen projektstöd för konstnärlig utveckling och breddat deltagande. Målsättningen är att skapa bättre förutsättningar för de yrkesverksamma konstnärerna. Söktrycket är stort och urval av stödmottagare är ett omfattande arbete. I det arbetet används rådgivande sakkunniggrupper. Dessa grupper byts kontinuerligt för att bedömningen av ansökningarna inte ska stelna och för att perspektiven ska bli många. Region Östergötland har också några kulturstipendier som utlyses årligen. Även dessa stipendieansökningar värderas av sakkunniggrupp.

Nätverk

Ett effektivt sätt att skapa nya sammanhang och gemenskap. I nätverk utbyts erfarenheter och deltagarna lär av varandra. Samarbeten uppstår. Nätverk kan angripa gemensamma utmaningar, skapa gemensamma målsättningar och inte minst kan de bli ett kollegialt sammanhang för konstnärer som, inte sällan, arbetar ensamma. Region Östergötland ser nätverksbyggande som ett viktigt arbetsredskap för att stärka kulturlivet i regionen.

Residens

Ett konstnärligt residens är när en eller flera konstnärer ges möjlighet att verka på en utvald plats under en begränsad tid. Region Östergötlands mål med att skapa residens är ett ökat, regionalt, nationellt och internationellt utbyte. Kunskap delas och idéer utvecklas. Målet är att ge utrymme för konstnärlig reflektion. Residens kan ge konstnärer nya influenser och det breddar kontaktytor. Det ger konstnären möjlighet att utforska det egna skapandet i en ny kontext.

Kompetensutveckling

Region Östergötland gör samlande kompetensutvecklingsinsatser för regionens konstnärer och arrangörer. Kurser i marknadsföring, sociala medier, streaming och webbutveckling har genomförts de senaste åren då behoven blivit tydliga, inte minst under pandemin. Det görs även en mängd workshops och kurser inom de olika kulturuttryckens tekniker i syfte att lyfta konstnärernas kunskap och hantverk. Riksteaterkonsulenterna har ett regionalt uppdrag inom arrangörsutveckling. Biblioteksutveckling Östergötland arbetar med kompetensutveckling för folk- och skolbibliotek.

Det är tydligt att det framöver behövs allt fler samordnade kompetensutvecklingsinsatser. Inte minst när det kommer till juridiska frågor, konstnärens rättigheter och upphovsrättens utveckling i en digital samtid. Särskilt mot bakgrund av den allt mer skenande utveckling på området artificiell intelligens (AI).

Projekt

Region Östergötland är en flitig projektpartner. Det kan vara såväl lokala projekt som nationella och internationella. Målen är att testa nya metoder, skapa spännande möten och utveckla konstnärers och arrangörers möjligheter att samverka. Projekten leder ofta till nya kunskaper och nya nätverk. Den stora utmaningen är att ta tillvara projektens erfarenheter och hitta möjligheter att implementera projektresultat i ordinarie verksamheten. Oavsett detta är projekt ett viktigt utvecklingsverktyg.

Konstnärliga utbildningar

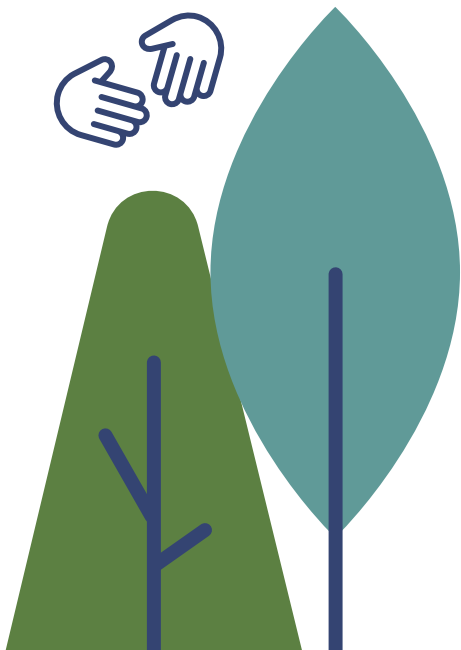
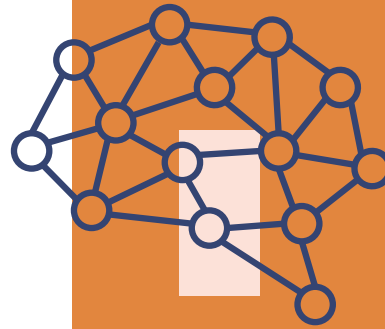
Det är tydligt att högre konstnärliga utbildningar skapar många mervärden för en region. Kulturlivets dynamik ökar då kreativa människor flyttar in till länet och samlas på en gemensam yta. Region Östergötland arbetar för att fler högre konstnärliga utbildningar ska ta plats i länet. Det kan vara på folkhögskolor, universitet eller drivas av andra utbildningsaktörer. Idag är Region Östergötland huvudman för Lunnevals folkhögskola, där en rad kvalitativa konstnärsutbildningar finns. Flera av länets folkhögskolor har utbildningar på kulturområdet, så som Liljeholmen, Valla, Bona, Vadstena och Marieborg. HemsLöjden i Östergötland driver yrkesutbildningen "Textil hantverksutbildning: slöjd, form och hållbarhet". Linköpings Universitet har en rad viktiga utbildningar som främjat Östergötlands kulturella utveckling.

Digitalisering

Kulturens digitalisering har varit snabb och den ställer nya frågor och nya krav på den offentliga kulturen och den traditionella kulturpolitiken. Det gäller för Region Östergötland att hitta nyttan i det digitala, för länets konstnärer och arrangörer och inte minst nyttan för regionens invånare. Här gäller det att arbeta nära andra politikområden. Ömsom följa och ömsom leda utvecklingen, och hela tiden se på den östgötska kulturens möjligheter i det framväxande digitala samhället. Den snabba utvecklingen på AI-området kan komma att ställa helt nya frågor till såväl konstnärer som kulturpolitiken. Här finns det all anledning att följa utvecklingen, omvärldsbevaka och skaffa kunskap om områdets möjligheter och faror. Region Östergötland ska vara väl förberett för morgondagens utmaningar.

Information och kommunikation

Utveckling och samverkan bygger på god kommunikation. Region Östergötland har en förmedlande roll och arbetar, genom egna webbplatser, sociala medier, nyhetsbrev och riktade utskick, för att göra informationsflödet tydligt och relevant för länets kulturaktörer. "Barnkultur Öst" och "Kultur för äldre" är webbaserade utbudskataloger för arrangörer i länet. "Barnkultur Öst" ska underlätta mötet mellan yrkesverksamma konstnärer och arrangörer av barnkultur. Skolor och kommuner är särskilt prioriterade i arbetet med "Barnkultur Öst". "Kultur för äldre" är en utbudskatalog för äldreboenden i de östgötska kommunerna. Föreställningar och aktiviteter i den katalogen är även kostnadssubventionerade av Region Östergötland.

Samverkan

Ordet samverkan är troligen ett av de mest använda i offentlighetens alla strategier och planeringsdokument. Konstruktiv och fruktbar samverkan kräver organisation, tid och tankemöda. Det kan tyvärr vara lätt att prioritera andra, mer närliggande arbetsuppgifter.

De tre strategiska målen i denna kulturplan kräver samverkan. Inom Region Östergötland finns många fält där samverkan kan förstärkas. Här finns kompetens inom frågor som rör hållbarhet, kollektivtrafik, utbildning, sjukvård, hälsa och folkhälsa. Inom enheten Regional Utveckling finns expertis på närings- och tillväxtfrågor, samhällsplanering, kompetensförsörjning, besöksnäring, natur- och friluftsliv och internationella frågor. Dessutom finns god kompetens i processledning och projekthantering från ax till limpa. Förutsättningarna är goda för att hitta kreativ samverkan mellan enheter och politikområden inom Region Östergötland. ”Utvecklingsstrategi för Östergötland” är en bra utgångspunkt för tydligare tematisk samverkan.

Region Östergötland för en ständig dialog med nationella myndigheter inom, och ibland även utanför, kultursektorn. Dialog i utvecklingsfrågor förs även med andra regioner. Inom SKR (Sveriges Kommuner och Regioner), men även inom strukturfondspartnerskapet ÖMS (Östra Mellansverige) samt med en breddad konstellation av mellansvenska regioner.

Samverkan med civilsamhällets aktörer är viktig. Dialog och samarbete med arrangörer, kulturorganisationer, föreningar och kulturskapare står i centrum för all kulturutveckling. Samverkan med folkbildningen är central. Region Östergötland har sedan 2018 en överenskommelse med civilsamhället för ökad samverkan, ökad öppenhet och bättre insyn. Överenskommelsen är bred och skapar en god grund för dialog och samarbete. Arbetet med att säkerställa överenskommelsen pågår kontinuerligt och här kan kulturlivets frågor och utmaningar ta mer plats. Här finns, inte minst, goda samverkansytor för arbetet mot diskriminering och för ökad delaktighet i kulturen på alla plan.

De regionala kulturverksamheterna som kortfattat beskrivits ovan (punkt 9.1) är viktiga resurser i samverkansarbetet. Alla dessa verksamheter har i uppdrag att samverka såväl med varandra som med fristående aktörer, kommuner, nationella och internationella samarbetspartners. Genom samverkan stärks delarna såväl som helheten. Östergötland blir ett starkare och mer spännande kulturlän.

En god samverkan med Östergötlands 13 kommuner är helt avgörande för att förverkliga visioner och mål i denna kulturplan. Dialogen förs på många olika nivåer och inom olika områden. Här finns idag nätverk och utvecklingsdialoger för och med kulturchefer, kultursekreterare, och bibliotekschefer. Inom biblioteksområdet finns den formaliserade samverkan som går under namnet Götabiblioteken. I vissa sammanhang sker även nätverksträffar där förtroendevalda inom kultursektorn från såväl regional som kommunal nivå ingår.

Förhoppningen är att denna kulturplan har förmått visa på vikten av ett starkt kulturliv i hela Östergötland. Förutsättningarna, i form av såväl ekonomiska som personella resurser, skiljer sig åt mellan länets olika kommuner. Regional och nationell nivå måste visa stor respekt för den kommunala verkligheten. Men inget av de tre huvudmålen i denna kulturplan nås utan kommunal medverkan och samverkan. Med tanke på kommunernas betydelse för förverkligandet av denna kulturplan, vill Region Östergötland särskilt lyfta några förutsättningar där samverkan med kommunerna är av största vikt:

- mottagarkapacitet, exempelvis genom kulturombud för skol- och omsorgsverksamhet
- goda förutsättningar för gränsöverskridande samverkan, exempelvis vad gäller kulturmiljöer, besöksnäring, gestaltad livsmiljö samt kreativa och kulturella branscher
- funktionella utställnings-, produktions- och spelplatser
- relevanta kanaler för marknadsföring av kultur.

Uppföljning och utvärdering

Alla verksamheter som erhåller bidrag inom ramen för kultursamverkansmodellen gör kvantitativa och kvalitativa redovisningar till Region Östergötland, Statens Kulturråd och Myndigheten för kulturanalys genom redovisningar i den nationella kulturdatabasen. Dessa rapporter går också till den regionala utvecklingsnämnden (RUN). Region Östergötland återrapporterar statsbidraget till Kulturrådet enligt gällande förordning och riktlinjer. Vid sidan av denna rapportering sker även separat årlig uppgiftsinsamling utifrån särskilda teman- och frågeområden. Myndigheten för Kulturanalys har uppdrag från regeringen att analysera och utvärdera kultursamverkansmodellen.

Större ekonomiska verksamhetsbidrag, utvecklingsbidrag och stipendier följs upp årligen utifrån de regionala och nationella målsättningarna.

Kulturplanens insatser och målsättningar följs årligen upp på regional nivå. Verksamhetsdialoger hålls med de verksamheter som har regionala uppdrag.

Efterord

Kultur trivs inte i excelark och strategier. Kulturen är fantasi och kraft. Den ska vara vildvuxen och fri. Den ska överraska och ställa oss häpnadslagna. Och just därför är det viktigt att vi har en tydlig kulturpolitik. En politik som ger möjligheter, ger förutsättningar och som syftar till att frigöra människors skapande och kulturens krafter. Då växer vi alla, samhället berikas och tilliten stärks. Människor tar sin plats och vi ser varandra på riktigt.

Den här kulturplanen är skriven för att Östergötland fortsatt ska ha ett livfullt, mångfacetterat och engagerande kulturliv. Den är skriven i syfte att ge konsten frihet och skapandet goda förutsättningar. Jag hoppas också att den tydligt förmedlar att vi politiker ser kulturen som en central del av vår demokrati. Och att vi har en obändig vilja att arbeta för fortsatt stark kulturutveckling i Östergötland.

Det är med glädje och ett varmt hjärta jag kan konstatera att engagemanget i framtagandet av den här kulturplanen varit enormt stort. Så många har deltagit i dialoger och bidragit med sina erfarenheter och djupa kunskap. Stort tack för detta. Tillsammans – det är det enda sätt som arbetet blir gjort.

Så!

Nu är orden skrivna, planen lagd och strategierna klara.

Dags att låta skapandet börja.

Per Larsson (KD),
Ordförande i regionutvecklingsnämnden
Region Östergötland

